

Master of Real Estate
Master of Science in Real Estate
Amsterdam School of Real Estate

*Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
23 en 24 november 2016*

 Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Samenvatting	4
Colofon	9
Inleiding	11
Beoogde eindkwalificaties	13
Programma	16
Personeel	25
Voorzieningen	28
Kwaliteitszorg	31
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	34
Bijlagen	39
Bijlage 1 Visitatiecommissie	40
Bijlage 2 Programma visitatie	42
Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens	44
Bijlage 4 Eindkwalificaties	49
Bijlage 5 Programmaoverzicht	51
Bijlage 6 Bestudeerde documenten	51
Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen	56

Samenvatting

Op 23 en 24 november 2016 zijn de opleidingen Master of Real Estate (MRE) en Master of Science in Real Estate (MSRE) van de Amsterdam School of Real Estate (ASRE) gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is voor beide opleidingen 'voldoende'.

De opleidingen van de ASRE kenmerken zich als kleinschalig, voor en door een specialistisch werkveld. Het instituut is ooit opgericht om professionalisering in de vastgoedsector te stimuleren en mede te ontwikkelen. Deze sterke verbinding tussen academische oriëntatie en praktijk is nog altijd een kern van de opleidingen.

Beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde eindkwalificaties voor zowel de MRE als de MSRE als voldoende. Amsterdam School of Real Estate heeft voor beide opleidingen een profiel geformuleerd en daar eindkwalificaties van afgeleid. De ASRE geeft een duidelijk beeld van haar positionering ten opzichte van andere (inter)nationale opleidingen in hetzelfde domein. De ASRE is in Nederland een voorloper met haar academische masteropleidingen op het terrein van vastgoed en spant zich zichtbaar in om deze positie vast te houden. De ASRE onderhoudt daarbij goede contacten met het werkveld en de academische wereld. De visitatiecommissie vindt echter de eindkwalificaties minder onderscheidend; de profielen kunnen scherper worden vertaald in onderscheidende eindkwalificaties. De eindkwalificaties voldoen qua niveau aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen (Dublin descriptors)

Programma

De visitatiecommissie is van mening dat de opleidingen de eindkwalificaties op adequate wijze hebben vertaald naar het onderwijsprogramma. Beide masteropleidingen hebben een studiebelasting van 62,5 EC en kunnen in twee jaar en twee maanden worden voltooid. De MSRE-opleiding is een specialistische opleiding met keuzemogelijkheden. Alvorens te specialiseren krijgen studenten eerst een gedegen domeinkennis via twee kernvakken. De studenten gaan in hun specialisatievak op een internationale studiereis. Zij ronden de opleiding af met een scriptie. De MRE-opleiding bestaat uit de twee vastgoedinhoudelijke vakken, leiderschapsmodules en een scriptie. De studenten gaan op studiereis naar New York. De visitatiecommissie heeft waardering voor de degelijke opzet van beide programma's en de continue aanpassing op basis van ontwikkelingen.

Zichtbaar is dat praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek een centrale plaats inneemt in de opleidingen. Daarnaast is de koppeling naar de actualiteit sterk. Enkele nieuwe thema's zoals ethiek en duurzaamheid vindt de visitatiecommissie echter al wel incidenteel, doch nog niet structureel in het onderwijsprogramma terug. De opleidingen passen als didactisch concept activerend onderwijs toe. Het onderwijs is kleinschalig en persoonlijk, waardoor interactieve en activerende werkvormen goed tot hun recht komen. De opleiding sluit goed aan bij de kwalificaties van instromende studenten. Voor studenten met deficiënties is een passend instroomprogramma samengesteld. De visitatiecommissie is enthousiast over de wijze waarop de ASRE de diversiteit in instroom weet in te zetten om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen.

Personeel

De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE beschikt over goed gekwalificeerd personeel voor de realisatie van de onderwijsprogramma's. De ASRE kan bogen op een uit relevante disciplines zorgvuldig samengesteld en hoog gekwalificeerd docententeam. De docenten zijn zeer betrokken, gedreven en hanteren een persoonlijke aanpak. In het onderwijs werken academische docenten en praktijkdocenten nauw samen om optimaal aan te sluiten bij de praktijk van de studenten, maar ook om een kritische houding te ontwikkelen die past bij een academicus. De praktijkdocenten hebben een sterke band met de vastgoedsector, zodat wordt gewaarborgd dat de opleidingen naast het voldoen aan de academische vereisten ook aansluiten op de behoeften uit de praktijk. Doordat op een evenwichtige wijze zowel academische docenten als praktijkdocenten worden ingezet, wordt tevens een brugfunctie vervuld tussen theorie en praktijk.

Voorzieningen

De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE beschikt over een excellente huisvesting en materiële voorzieningen. Deze ondersteunen optimaal de realisatie van de onderwijsprogramma's. Het eigen pand van de ASRE is zo ingericht dat alle fysieke voorzieningen aanwezig zijn die nodig zijn om kleinschalig, interactief onderwijs in een vertrouwde omgeving aan te bieden. Daarnaast neemt de vastgoedbibliotheek van de ASRE in Europa een unieke plaats in. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang optimaal en sluiten aan bij de behoefte van studenten. De lijnen zijn kort en de ASRE reageert vlot en adequaat op persoonlijke situaties die studievoortgang kunnen belemmeren. De ASRE volgt de voortgang van de studenten zorgvuldig. De persoonlijke aanpak wordt door alle betrokkenen zeer gewaardeerd.

Kwaliteitszorg

De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige formele en informele evaluaties bewaakt. De periodieke enquêtes zijn volgens de commissie signalerend en geven voldoende basisinformatie voor eventuele verbeteractiviteiten. Doordat het onderwijs doorlopend en op systematische wijze wordt gemonitord en geëvalueerd, en waar nodig vlot verbetermaatregelen worden getroffen, kan de ASRE proactief sturen op de realisatie van de vastgestelde streefdoelen. De kwaliteitszorg en de 'plan-do-check-act-cyclus' vormen zichtbaar een geïntegreerd onderdeel van de masteropleidingen.

Toetsing

De visitatiecommissie stelt vast dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing. De vakken in beide opleidingen worden getoetst met een variatie aan toetsen, waarbij toetsing in de vorm van case-opdrachten regelmatig terugkomt. De gehanteerde toetsvormen zijn passend en de toetsen laten een duidelijke opbouw van kennis en inzicht naar toepassing op nieuwe contexten zien. In enkele gevallen kunnen de beoordelingscriteria en de formatieve schriftelijke feedback worden aangescherpt. De examendomeincommissie geeft haar taak goed vorm om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen en zich een eigenstandig oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten. De

toetscommissie heeft als taak adequate toetsing van de leerdoelen te bewaken. De visitatiecommissie heeft waardering voor de grondige wijze waarop de opleidingen de kwaliteit van de toetsing en beoordeling borgen. De opleidingen beschikken over helder toetsbeleid en een goed functionerende, proactieve toets- en examencommissie met competente leden.

Gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie stelt vast dat de opleidingen aantonen dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Beide masteropleidingen worden afgerond met een scriptie. De visitatiecommissie constateert dat de ASRE met het scriptietraject op adequate wijze toetst of de masterstudenten de eindkwalificaties hebben behaald. In de scripties laten de studenten een voldoende eindniveau zien. De studenten kiezen relevante onderzoeksthema's. De behandelde problemen worden vanuit een bredere maatschappelijke context benaderd, waardoor de meeste scripties multidisciplinair en soms interdisciplinair te noemen zijn. De samenvattingen zijn meestal goed geschreven en de reflecties op het onderzoek zijn sterk. Wel mist de visitatiecommissie in een aantal scripties een reflectie op de vaak voorkomende imperfectie van vastgoeddata. Ook kunnen studenten in sommige gevallen de gehanteerde methode beter onderbouwen. De visitatiecommissie vindt de verschillen tussen de scripties van beide masteropleidingen beperkt. De visitatiecommissie is van mening dat de onderzoeksvragen van de MRE-studenten van meer strategisch niveau mogen zijn.

Aanbevelingen

De visitatiecommissie heeft een aantal aanbevelingen geformuleerd.

De profielen van MRE en MSRE kunnen scherper worden vertaald in van elkaar onderscheidende eindkwalificaties. Ook kunnen de visie op trends in het werkveld en op internationalisering geconcretiseerd worden in de gehanteerde eindkwalificaties.

De visitatiecommissie raadt aan om de door ASRE gedefinieerde onderzoeksthema's meer richting te laten geven aan het onderwijs. Dit versterkt zowel het onderzoek als het onderwijs, verwacht de commissie.

Het valt de visitatiecommissie op dat de aard van de aangeboden theoretische kennis tussen de vakken sterk wisselt. Het varieert van achtergrondkennis of domeinkennis (zoals bij gebiedsontwikkeling) tot begrippenkennis (theorie, inzichten). Het niveau van

abstraheren is verschillend. De visitatiecommissie adviseert de opleidingen om bij alle thema's te zoeken naar een diversiteit aan kennisvormen. De visitatiecommissie raadt de ASRE tenslotte aan om ervoor te zorgen dat de scripties nog meer dan nu binnen de vastgestelde onderzoeksagenda's gaan

vallen. De scripties van studenten kunnen dan nog sterker dan nu het geval is gaan bijdragen aan de ontwikkeling van het vak en het opwerpen van nieuwe kennisvragen.

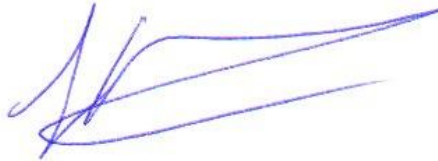
Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld (voldoende, goed en excellent) en op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de opleidingen Master of Real Estate (MRE) en Master of Science in Real Estate (MSRE).

Namens de voltallige visitatiecommissie,

Utrecht, februari 2017

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke at the end.

drs. R.R. van Aalst
Voorzitter

A handwritten signature in blue ink, featuring a stylized 'L' and 'G' followed by a long horizontal stroke.

drs. L. van der Grijspaarde
Secretaris

Overzicht

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling MRE	Beoordeling MSRE
Beoogde eindkwalificaties 1. Beoogde eindkwalificaties	Voldoende	Voldoende
Programma 2. Oriëntatie van het programma 3. Inhoud van het programma 4. Vormgeving van het programma 5. Instroom	Voldoende Voldoende Voldoende Goed	Voldoende Voldoende Voldoende Goed
Personeel 6. Personeel	Goed	Goed
Voorzieningen 7. Materiële voorzieningen 8. Studiebegeleiding	Excellent Goed	Excellent Goed
Kwaliteitszorg 9. Evaluatie resultaten	Goed	Goed
Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties 10. Toetsing 11. Gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende Voldoende	Voldoende Voldoende
Eindbeoordeling	Voldoende	Voldoende

Colofon

Instelling en opleiding

Instelling:	Amsterdam School of Real Estate
Adres:	Amsterdam
Telefoon:	020 668 11 29
Status instelling:	onbekostigd
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg:	niet aangevraagd

Opleiding:	Master of Real Estate
Niveau:	master
Aantal studiepunten:	62,5 EC
Graad:	Master of Science
Locatie:	Amsterdam
Variant:	deeltijd
Croho-nummer:	75109

Opleiding:	Master of Science in Real Estate
Niveau:	master
Aantal studiepunten:	62,5 EC
Graad:	Master of Science
Locatie:	Amsterdam
Variant:	deeltijd
Croho-nummer:	75110

Kwantitatieve gegevens van de opleiding zijn weergegeven in bijlage 3.

Visitatiecommissie

De visitatiecommissie bestond uit:
 drs. Raoul van Aalst, voorzitter
 mr. ing. Geert de Nekker, panellid
 prof. dr. Geert Dewulf, panellid
 dr. Jorn van de Wetering, panellid
 Dirk A. Janssen BSc, studentlid

De commissie werd ondersteund door drs. Linda van der Grijsparde, secretaris.

De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
 AeQui VBI
 Vlindersingel 220
 3544 VM Utrecht
 (030) 87 820 87
 www.AeQui.nl

Inleiding

De Amsterdam School of Real Estate (ASRE) is in 1987 opgericht door brancheorganisaties van de vastgoedsector, de rijksoverheid en de Universiteit van Amsterdam. De kernactiviteiten van de ASRE zijn het uitvoeren van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek voor het ontwikkelen van kennis, het verzorgen van onderwijs en het ontsluiten van informatie via de eigen vastgoedbibliotheek. De ASRE is het enige privaat gefinancierde vastgoedkennisinstituut voor postinitieel onderwijs in Nederland.

Het instituut

De ASRE biedt twee postinitiële masteropleidingen in deeltijd aan. Daarnaast verzorgt de ASRE executive courses voor specifieke doelgroepen en biedt zij de afgestudeerden Life long learning in de vorm van uiteenlopende nascholingsprogramma's, seminars en lezingen. De missie van de ASRE is als volgt geformuleerd: 'De stichting heeft ten doel het onderwijs en het onderzoek op het gebied van beleggings- en vastgoedkunde te bevorderen en te coördineren in de meest uitgebreide zin des woords aan Nederlandse universiteiten of daarmee vergelijkbare instellingen in Nederland of in andere landen en het aanleggen en bijhouden van een informatiesysteem'. De legitimering van de oriëntatie op de academische omgeving is gelegen in het feit dat de ASRE studenten opleidt in een sector die de afgelopen decennia geprofessionaliseerd is en complex geworden is. De ASRE beoogt vraagstukken in de sector te signaleren, analyseren en te relateren waarbij de actualiteit continu in ogenschouw wordt genomen.

De opleidingen

De ASRE biedt twee postinitiële masteropleidingen in deeltijd aan, die beide in 2011 geaccrediteerd zijn met een wetenschappelijke oriëntatie en recht geven op de graad MSc: de opleiding tot Master of Real Estate (hierna: MRE) en de opleiding tot Master of Science in Real Estate (hierna: MSRE).

De MRE is bedoeld voor studenten met minimaal vijf jaar werkervaring die zich willen ontwikkelen van specialist tot generalistisch manager in het vastgoed. Het MRE-programma start met twee vastgoedinhoudelijke (kern)vakken, Marktanalyse en Investeringsanalyse. Daarnaast volgen de studenten de Leadership, Strategy & Real Estate (LSRE)-modules

en schrijven zij een scriptie. In de kernvakken wordt de basis van vastgoedkunde behandeld, zoals de werking van de relevante deelmarkten, de positionering van vastgoed en de haalbaarheid van vastgoedinvesteringen. Het tweede studiejaar staat in het teken van de LSRE-modules. Studenten integreren in deze modules managementkennis en vastgoedkennis waarbij 'het optimaal beslissen' voorop staat. De MRE bestaat uit een vaststaand programma dat studenten gezamenlijk met hun jaargroep volgen.

De MSRE is bedoeld voor de studenten met ten minste twee jaar relevante werkervaring in de vastgoedsector die de analytische vaardigheden willen aanscherpen om zo complexe vastgoedvraagstukken op te lossen. De studenten starten met de twee kernvakken Marktanalyse en Investeringsanalyse. In de kernvakken wordt de basis van vastgoedkunde behandeld, zoals relevante markten, positionering van vastgoed, waardebeoordeling en haalbaarheid van investeringen. Na deze kernvakken kiest de student een specialisatie en schrijven zij een scriptie. De student kan kiezen uit de specialisatievakken Gebieds- en Vastgoedontwikkeling, Real Estate Valuation en Vastgoedbeleggen. De MSRE bestaat uit losse programmaonderdelen die de studenten zelf inplannen. Vaak maken zij na het volgen van één of twee vakken de keuze voor het al dan niet volgen van de gehele masteropleiding.

De visitatie

Amsterdam School of Real Estate heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden. In dat gesprek is het programma en de invulling van de gesprekken en gesprekspartners vastgesteld. De visitatiecommissie

heeft tijdens de visitatie dit programma doorlopen. Amsterdam School of Real Estate heeft twee weken voorafgaand aan het visitatiebezoek een aankondiging verspreid voor het geplande open spreekuur. Er hebben geen studenten of medewerkers gebruik gemaakt van deze mogelijkheid. De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. De visitatie heeft op 23 november en 24 november 2016

plaatsgevonden volgens het programma dat in bijlage 2 is weergegeven. Aan het einde van de visitatie is Amsterdam School of Real Estate in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie. Deze rapportage is in concept toegestuurd aan Amsterdam School of Real Estate. De reactie van de opleiding is verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Beoogde eindkwalificaties

De visitatiecommissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie de beoogde eindkwalificaties voor zowel de MRE als de MSRE als voldoende. Amsterdam School of Real Estate heeft voor beide opleidingen een profiel geformuleerd en daar eindkwalificaties van afgeleid. De ASRE geeft een duidelijk beeld van haar positionering ten opzichte van andere (inter)nationale opleidingen in hetzelfde domein. De ASRE is in Nederland een voorloper met haar academische masteropleidingen op het terrein van vastgoed en spant zich zichtbaar in om deze positie vast te houden. De ASRE onderhoudt daarbij goede contacten met het werkveld en de academische wereld. De visitatiecommissie vindt echter de eindkwalificaties minder onderscheidend; de profielen kunnen scherper worden vertaald in onderscheidende eindkwalificaties. De eindkwalificaties voldoen qua niveau aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen (Dublin descriptoren).

Beoogde eindkwalificaties

Standaard 1: De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Bevindingen

Beroepsprofiel MRE

De ASRE beschrijft het beroepsprofiel van de afgestudeerde MRE-er als volgt: 'Afgestudeerden van de MRE-opleiding moeten in staat zijn om in een complexe omgeving op verantwoorde wijze optimaal strategische besluiten te nemen die bijdragen aan een duurzame (her)inrichting en gebruik van de ruimte. Daartoe is de MRE-er een zogenoemde 'leider van morgen', die het voortouw neemt en op inspirerende wijze innovatieve verandering teweeg brengt in de sector. Door vroegtijdig nieuwe trends en ontwikkelingen te signaleren dan wel zelf te initiëren, wordt de efficiëntie van de organisatie alsmede het (maatschappelijke) resultaat in breedste zin des woords verbeterd. Van MRE-ers wordt dan ook verwacht dat zij op een verantwoorde, integere wijze besluiten kunnen nemen in een complexe omgeving. Zij moeten ingewikkelde vraagstukken kunnen analyseren en snel kunnen doorzien. Zij moeten in staat zijn besluiten te nemen die bijdragen aan de optimalisering en efficiëntie van de eigen organisatie en daarmee maatschappelijke en bedrijfsmatige continuïteit en duurzaamheid waarborgen.'

De ASRE heeft dit beroepsprofiel vertaald in zes eindkwalificaties. Deze eindkwalificaties zijn in 2016 geactualiseerd. Ze worden hieronder integraal weergegeven.

1. De MRE-er is in staat complexe strategische beslissingsvraagstukken in de vastgoedkunde besluitvaardig op te lossen. De MRE-er kan daartoe:
 - deze vraagstukken vanuit verschillende disciplines onderzoeksmatig benaderen;
 - beargumenteerde afwegingen maken tussen economische en maatschappelijke belangen;
 - interorganisatieel en interdisciplinair samenwerken
 - aan diverse stakeholders hierover rapporteren en adviseren.
2. De MRE-er is in staat om vastgoedvraagstukken integraal en diepgaand te analyseren en te interpreteren met name waar het managementtheoretische en bedrijfseconomische disciplines betreft teneinde (maatschappelijke) waarde-innovatie te creëren.
3. De MRE-er is in staat om:
 - het wetenschapsgebied vastgoedkunde en (verschillen in) het gedachtegoed daarbinnen te evalueren en toe te passen in complexe beslissingsvraagstukken en
 - actuele (internationale) ontwikkelingen op het gebied van de vastgoedkunde in theorie en praktijk kritisch te beschouwen en te plaatsen in het actuele discours.
4. De MRE-er is in staat om zelfstandig een onderzoek binnen het domein van de vastgoedkunde voor te bereiden en uit te voeren met behulp van algemene methoden en technieken van wetenschappelijk onderzoek, en de onderzoeksresulta-

ten te vertalen in een integraal advies aan vastgoedorganisaties.

5. De MRE-er is in staat om vakliteratuur, beleidsdocumenten en andere relevante bronnen diepgaand te analyseren, interpreteren en kritisch te beoordelen ten behoeve van eigen onderzoek in het domein van de vastgoedkunde. De MRE-er is in staat om een beargumenteerde positie in te nemen in discussies over vastgoedvraagstukken.
6. De MRE-er is in staat om theoretische inzichten te combineren met een praktisch perspectief om complexe ondernemings- en managementvraagstukken op een kritische, systematische en innovatieve manier op te lossen. De MRE-er is in staat om:
 - kritisch te reflecteren op voor het domein van de vastgoedkunde relevante theorieën;
 - managementtheoretische modellen en classificaties te beoordelen, te selecteren en te hanteren in de eigen vastgoedpraktijk;
 - te reflecteren op zijn eigen persoonlijk functioneren en de ontwikkeling daarvan ten behoeve van adequaat en ethisch handelen in een managementpositie;
 - voortschrijdend inzicht te ontwikkelen in de (maatschappelijke) belangen van diverse belanghebbenden.

Beroepsprofiel MSRE

De ASRE beschrijft het beroepsprofiel van de afgestudeerde MSRE-er als volgt: 'Afgestudeerden van de MSRE-opleiding leveren een bijdrage aan de continue verbetering van de duurzame en efficiënte ruimtelijke (her)inrichting en het beleggen in en exploiteren van fysieke ruimten, door middel van het uitvoeren van grondige analyses op basis van specialistische kennis en inzichten in het multidisciplinaire vakgebied. Daartoe kan de MSRE-er inhoudelijke bouwstenen aandragen ten behoeve van optimale complexe besluitvorming en daarbij inspelen op nieuwe trends en ontwikkelingen. Van MSRE-ers wordt verwacht dat zij gedegen analyses kunnen leveren en daarbij combinaties kunnen maken van complexe informatie uit verschillende disciplines van het domein. Daarnaast moeten zij over complexe materie kunnen communiceren op een toegankelijke wijze, zodat wetenschappelijke inzichten uit het vakgebied hun weerslag kunnen vinden in de praktijk. Van afgestudeerden aan beide masters mag worden verwacht dat zij bijdragen aan een continue verbetering van de ruimtelijke kwaliteit, en daarbij

ethisch en integer handelen vooropstellen in hun functioneren.'

De ASRE heeft dit beroepsprofiel vertaald in zes eindkwalificaties. Deze eindkwalificaties zijn in 2016 geactualiseerd. Ze worden hieronder integraal weergegeven.

1. De MSRE-er is in staat om een complex vastgoedvraagstuk vanuit verschillende disciplines integraal en diepgaand te analyseren, beoordelen en evalueren - en op basis hiervan te adviseren over complexe (investerings) vraagstukken. De MSRE-er kan hiertoe resultaatgericht samenwerken in multidisciplinaire teams.
2. De MSRE-er is in staat om op grond hiervan:
 - financieel economische en ruimtelijk economische theorieën bij complexe vastgoedvraagstukken toe te passen, te selecteren en te beoordelen.
 - zelfstandig onderzoek binnen het domein van de vastgoedkunde voor te bereiden en uit te voeren.
3. De MSRE-er is in staat om:
 - het wetenschapsgebied vastgoedkunde en (verschillen in) het gedachtegoed daarbinnen te evalueren en toe te passen in complexe praktijkvraagstukken
 - actuele (internationale) ontwikkelingen op het gebied van de vastgoedkunde in theorie en praktijk, zodat de MSRE-er ze kan identificeren en besdiscussiëren in het actuele discours
4. De MSRE-er is in staat om kritisch te reflecteren op:
 - voor het domein van vastgoedkunde relevante theorieën en resultaten van wetenschappelijk onderzoek om deze te vertalen in concrete adviezen.
 - zijn eigen leerproces om dit te sturen ter blijvende verbetering van zijn deskundigheid en adviezen.
5. De MSRE-er is in staat vakliteratuur, beleidsdocumenten en andere relevante bronnen diepgaand te analyseren, interpreteren en kritisch te beoordelen ten behoeve van eigen onderzoek binnen het domein van de vastgoedkunde. De MSRE-er kan tevens een beargumenteerde positie innemen in discussies over vastgoedvraagstukken.
6. De MSRE-er is in staat om schriftelijk en mondeling te communiceren dan wel te rapporteren over een integraal complex vastgoedvraagstuk

ten behoeve van beslissingsondersteuning en theorievorming.

Onderscheid tussen beide opleidingen

De commissie heeft het profiel van beide opleidingen besproken met alumni en studenten. Zij kozen over het algemeen voor de MRE als zij naast inhoudelijke verdieping ook hun managementvaardigheden wilden ontwikkelen. Voor de MSRE kozen zij voornamelijk omdat zij graag 'meer de diepte in wilden'. De reden voor de keuze was niet voor alle studenten een inhoudelijke: enkelen noemden het doorlopen van de opleiding in één groep als reden om voor de opleiding MRE te kiezen in plaats van voor de MSRE.

Positionering

Op dit moment zijn er in Nederland enkele universiteiten en hogescholen die vastgoedonderwijs aanbieden op postdoctoraal niveau. Deze opleidingen zijn later gestart dan de opleidingen van de ASRE. Internationaal komen postinitiële masteropleidingen met enigszins vergelijkbare domeinen voornamelijk voor in Angelsaksische landen. Het Verenigd Koninkrijk kent relatief veel vastgoedopleidingen. Zij leiden naast een bachelor- of mastergraad op voor een lidmaatschap van de RICS (Royal Institute of Chartered Surveyors). Deze opleidingen zijn veelal breed en multidisciplinair van aard.

Afstemming beroepenveld

De ASRE beschouwt zichzelf als voorloper in het academisch onderwijs in het nog jonge domein van de vastgoedkunde. Borging van de actualiteit van ontwikkelingen in het werkveld en de wetenschap staan volgens de ASRE dan ook centraal. De ASRE heeft contacten met internationale en nationale masteropleidingen op vastgoedgebied, krijgt input vanuit de verschillende beroepsorganisaties en voert discussies met vastgoedhoogleraren en beroepsbe-

oefenaars. De ASRE krijgt ook input van de programma adviesraad. Deze raad komt één keer per jaar bijeen. In deze raad delen ASRE-medewerkers, academici en werkvelddeskundigen nieuwe ontwikkelingen met elkaar.

Overwegingen

De visitatiecommissie concludeert dat de ASRE in de opleidingsdocumentatie en in de gesprekken een duidelijk beeld geeft van haar positionering ten opzichte van andere (inter)nationale opleidingen in hetzelfde domein. Het is de visitatiecommissie helder dat de ASRE in Nederland een voorloper is met haar academische masteropleidingen op het terrein van vastgoed en zich inspant om deze positie vast te houden. De ASRE onderhoudt daarbij volgens de commissie goede contacten met het werkveld en de academische wereld.

De ASRE presenteert volgens de visitatiecommissie heldere profielen voor beide masteropleidingen. In de gesprekken wordt het onderscheid tussen de beide masteropleidingen duidelijk. De visitatiecommissie vindt echter de eindkwalificaties minder onderscheidend; de profielen kunnen scherper worden vertaald in onderscheidende eindkwalificaties. De ASRE presenteert een duidelijke visie op trends in het werkveld en op internationalisering. De visitatiecommissie daagt de ASRE uit om ook deze visie ook terug te laten komen in de gehanteerde eindkwalificaties. De eindkwalificaties voldoen qua niveau aan internationaal aanvaarde niveaubeschrijvingen (Dublin descriptor).

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Programma

De visitatiecommissie is van mening dat de opleidingen de eindkwalificaties op adequate wijze hebben vertaald naar het onderwijsprogramma. Beide masteropleidingen hebben een studiebelasting van 62,5 EC en kunnen in twee jaar en twee maanden worden voltooid. De MSRE-opleiding is een specialistische opleiding met keuzemogelijkheden. Alvorens te specialiseren krijgen studenten eerst een gedegen domeinkennis via twee kernvakken. De studenten gaan in hun specialisatievak op een internationale studiereis. Zij ronden de opleiding af met een scriptie. De MRE-opleiding bestaat uit de twee vastgoedinhoudelijke vakken, leiderschapsmodules en een scriptie. De studenten gaan op studiereis naar New York. De visitatiecommissie heeft waardering voor de degelijke opzet van beide programma's en de continue aanpassing op basis van ontwikkelingen. Zichtbaar is dat praktijkgericht wetenschappelijke onderzoek een centrale plaats inneemt in de opleidingen. Daarnaast is de koppeling naar de actualiteit sterk. Enkele nieuwe thema's zoals ethiek en duurzaamheid vindt de visitatiecommissie echter al wel incidenteel, doch nog niet structureel in het onderwijsprogramma terug. De opleidingen passen als didactisch concept activerend onderwijs toe. Het onderwijs is kleinschalig en persoonlijk, waardoor interactieve en activerende werkvormen goed tot hun recht komen. De opleiding sluit goed aan bij de kwalificaties van instromende studenten. Voor studenten met deficiënties is een passend instroomprogramma samengesteld. De visitatiecommissie is enthousiast over de wijze waarop de ASRE de diversiteit in instroom weet in te zetten om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen.

Oriëntatie

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Bevindingen

Onderzoek bij de ASRE

Praktijkgericht wetenschappelijke onderzoek neemt een centrale plaats in bij de ASRE. Het streven van de ASRE is om domeinbreed onderzoek uit te voeren om daarmee relevante kennis voor het onderwijs en de sector te kunnen bieden. Veel van de ASRE-docenten hebben ook bij hun eigen instituut een onderzoeksopdracht. Een aanzienlijk deel van het onderzoek wordt door de ASRE, in samenwerking met het werkveld (onder andere brancheorganisaties) en andere onderzoeksinstituten, ingevuld. De ASRE beheert, faciliteert en bindt leerstoelen en onderzoekers op de volgende thema's: economische aspecten van vastgoedmarkten, vastgoedbeleggen, vastgoedwaarderen, gebieds- & vastgoedontwikkeling en strategie & management ten behoeve van vastgoed. Ieder onderzoeksthema wordt geleid door een hoogleraar, waar een aantal research fellows en aio's onder vallen. Gezien de breedte van het onder-

zoeksveld is ervoor gekozen om op bepaalde onderdelen externe onderzoekers te binden.

Omdat het vakgebied van Strategie en Management de kern is van de MRE-opleiding en in de loop der jaren een steeds belangrijkere rol is gaan spelen in het onderwijs, heeft de ASRE geconstateerd dat hier op onderzoeksgebied een lacune is. Het organisatiekundige vraagstuk kent aan de business schools een lange traditie en veel literatuur, maar een verbinding met vastgoedorganisaties ontbreekt. De ASRE wil de komende jaren dit vakgebied verder gaan ontwikkelen door het bundelen van onderzoek, zowel binnen als buiten het instituut. Hoewel dit onderzoeksveld als interdisciplinair en integraal wordt beschouwd met de overige door de ASRE gedefinieerde onderzoeksvelden, is het de uiteindelijke wens om ook dit onderzoek in de vorm van een bijzondere leerstoel aan een vakgroep bedrijfskunde te vestigen. Valorificatie van onderzoek heeft altijd behoord tot het DNA van de ASRE, omdat het immers om een privaat gefinancierd instituut gaat. Nu valorificatie ook meer ingebed raakt in reguliere universiteiten, ligt hier een uitdaging om tot een nog verdergaande samenwerking te komen. Hiertoe worden de komende jaren plannen ontwikkeld.

De kruisbestuiving tussen onderzoek, onderwijs, informatievoorziening en praktijk wordt volgens de kritische reflectie op drie manieren geborgd. In de

eerste plaats door middel van het benoemingsbeleid, waarbij de leeropdrachten van de bijzonder hoogleraren en research fellows zijn verbonden aan het domein. De tweede koppeling vindt plaats doordat in het onderwijs een belangrijke rol is weggelegd voor academici en gepromoveerden die met een voet in de praktijk staan en worden gevraagd de actuele stand van zaken van onderzoek te doceren. Het derde borgingsmechanisme komt voort uit de publicaties van onderzoeksresultaten, die vervolgens als literatuur in diverse programma's worden voorgeschreven. Publicatie kan op twee manieren plaatsvinden: in internationale tijdschriften of in de ASRE-papereeks, die zich kenmerkt door de directe koppeling van wetenschappelijk onderzoek aan de impact op het werkveld in Nederland.

Onderzoek en actualiteit in de masteropleidingen

De studenten gaven in de gesprekken met de visitatiecommissie aan dat zij de bijeenkomsten voldoende wetenschappelijk vinden. De wetenschappelijke kern is volgens hen de rode draad. Dit komt mede doordat de kerndocent meestal afkomstig is van een universiteit. Het valt de visitatiecommissie overigens op dat de studenten vaak naar de zwaarte van de opleiding of naar het statistiekonderwijs verwijzen als zij het over de wetenschappelijkheid van de opleiding hebben.

Sinds de accreditatie in 2011 is veel aandacht besteed aan het versterken van de kwantitatieve onderzoekscomponenten in de twee opleidingen. Dit heeft geresulteerd in meer statistiekonderwijs en meer toepassing van kwantitatieve methoden en technieken in de scripties. De ASRE heeft vastgesteld dat het nodig is om de kwaliteit van het werken met kwalitatieve gegevens een verdere impuls te geven vanuit methodologisch perspectief. Dit is een speerpunt voor de opleidingen in de komende jaren. De studenten gaven aan de visitatiecommissie aan dat het onderwijs de afgelopen jaren zichtbaar is versterkt op het gebied van onderzoek. In eerste instantie zorgde dit soms voor rommelig onderwijs; de docenten moesten volgens de studenten er aan wennen dat het onderdeel wetenschap en theorie en kennisontwikkeling zwaarder werd. De toetsing werd aangepast van bijvoorbeeld een praktijkopdracht naar een essay wat onduidelijkheid opriep. Inmiddels zijn de aanpassingen voor alle betrokkenen goed doorgevoerd, vertelden de studenten.

De koppeling met de actualiteit is sterk volgens de studenten. Een voorbeeld van een vernieuwend vak is Strategisch Management. Er zijn regelmatig gastdocenten uit de praktijk. De CEO van Wereldhave heeft de studenten bijvoorbeeld gedoceerd over de strategie van Wereldhave, waarbij de studenten de kans kregen om ideeën te genereren over hoe zij deze zouden vormgeven. Na een presentatie door de studenten gaf de CEO van Wereldhave feedback op de ideeën. De studenten hebben dit onderwijs en ander onderwijs door gastdocenten als zeer verrijkend ervaren.

Overwegingen

De commissie constateert dat de ASRE zeer goed zicht heeft op ontwikkelingen in het veld en deze adequaat in de opleiding vertaalt. De opleiding is sterk geworteld in de beroepspraktijk en weet docenten aan te trekken met passende functies in de praktijk en in de wetenschap. Het is de commissie duidelijk geworden dat docenten hun ervaring inbrengen in de opleiding. Ook de deeltijdstudenten zelf brengen ervaring vanuit de beroepspraktijk in.

De visitatiecommissie spreekt zich positief uit over het aangescherpte onderwijs rond onderzoeksvaardigheden. Wel vindt de visitatiecommissie dat de besproken onderzoeksthema's meer richting kunnen gaan geven aan het onderwijs. Deze zijn nog niet sterk zichtbaar in het onderwijsprogramma.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Bevindingen

Beide masteropleidingen hebben een studiebelasting van 62,5 EC en kunnen in twee jaar en twee maanden worden voltooid. Dit is iets meer dan de minimale vereiste voor een masteropleiding. De reden hiervoor is dat veel waarde wordt gehecht aan het kunnen uitvoeren van onderzoek (proeve van academische bekwaamheid) in de scriptiefase, gecombineerd met een intensieve module van 5 EC waarin studenten worden begeleid bij het ontwerpen van een onderzoeksopzet.

Onderwijsprogramma MSRE

Omdat de vastgoedsector veelomvattend en complex is geworden, heeft de ASRE er bij het MSRE-programma voor gekozen om een diepgaande specialistische opleiding met keuzemogelijkheden aan te bieden. Alvorens te specialiseren is het echter noodzakelijk dat studenten over een gedegen domeinkennis en grondige analytische vaardigheden beschikken. Hiertoe worden eerst twee kernvakken aangeboden, Marktanalyse (15 EC) en Investeringsanalyse (15 EC). In de kernvakken wordt de basis van vastgoedkunde behandeld, zoals relevante markten, positionering van vastgoed, waardebeoordeling en haalbaarheid van investeringen. Bij het kernvak Marktanalyse leert de student onderzoeksmethoden toe te passen en een vastgoedproduct in de markt te positioneren. Bij het kernvak Investeringsanalyse leert de student hoe bepaald wordt of een investering financieel haalbaar is. Instrumenten voor het bepalen van de waarde van die investering zijn daarbij onontbeerlijk.

Na deze kernvakken kiest de student een specialisatie (15 EC) en schrijft de student een scriptie (17,5 EC). In de specialisatievakken komen de context, de relevante juridische en financiële instrumenten en strategievorming met betrekking tot het betreffende vak aan bod. De student kiest één van de drie volgende specialisatievakken: Gebieds- en Vastgoedontwikkeling, Real Estate Valuation en Vastgoedbeleggen. Bij Gebieds- en Vastgoedontwikkeling staat

het (her)ontwikkelingsvraagstuk van vastgoed centraal. Real Estate Valuation biedt een verdieping op het vlak van vastgoedwaardebepaling. Vastgoedbeleggen richt zich op het beoordelen, samenstellen en managen van een optimaal gespreide beleggingsportefeuille.

Ieder specialisatievak omvat een internationale studiereis. Bij Gebieds- en Vastgoedontwikkeling hoort een studiereis naar Berlijn tot het programma om ervaring op te doen met creatieve oplossingen voor binnenstedelijke herontwikkelingsvraagstukken. Real Estate Valuation en Vastgoedbeleggen gaan op studiereis naar Londen vanwege de natuurlijke samenhang van deze stad met internationale financiële vraagstukken en de complexe problematiek van vastgoedportefeuilles. Het leerdoel van deze studiereizen is het opdoen van kennis van buitenlandse specialisten en het kunnen reflecteren op de Nederlandse situatie vanuit een bredere context.

In de verschillende vakken is sprake van een opbouwende complexiteit die tot uiting wordt gebracht in een modulaire structuur. Ieder vak kent:

- Een basismodule, waarin de algemene (theoretische) kaders van het vak worden geschetst;
- Een tweetal modules waarin de financiële, juridische en fiscale context van het vak wordt weergegeven;
- Een module gericht op toepassing en implementatie.

Door de modules heen loopt als rode draad van het vak een integrale casus, waarvoor de in de module behandelde stof wordt gebruikt en waarmee wordt getoond hoe in de laatste opdracht van de casus de totale stof van het vak geïntegreerd wordt. In deze casus zit een opbouw qua moeilijkheidsgraad van de vraagstellingen. De casus draagt tevens bij aan samenhang binnen het vak.

De opleiding wordt afgesloten met een scriptietraject. De keuze van het scriptieonderwerp komt inhoudelijk voort uit het door de student gevolgde specialisatievak. Ook in deze vakken komen de nodige methoden en technieken van onderzoek aan de orde.

Studenten van de opleiding MSRE bevestigden in het gesprek met de visitatiecommissie de in de kritische reflectie geschetste samenhang en opbouw in com-

plexiteit. Zij gaven aan dat er een goede afstemming is binnen de blokken en dat onderwerpen vanuit verschillende relevante invalshoeken worden beschouwd.

Onderwijsprogramma MRE

Het MRE-programma bestaat uit de twee vastgoedinhoudelijke (kern)vakken Marktanalyse en Investeringsanalyse, de Leadership, Strategy & Real Estate (LSRE)-modules en een scriptie. In de kernvakken wordt de basis van vastgoedkunde behandeld, zoals de werking van de relevante deelmarkten, de positionering van vastgoed en de haalbaarheid van vastgoedinvesteringen. De LSRE-modules geven de opleiding het strategische en managementgerichte karakter. In de LSRE modules worden managementkennis en vastgoedkennis geïntegreerd waarbij 'het optimaal beslissen' voorop staat. Daarmee kiest de ASRE nadrukkelijk voor een interdisciplinaire aanpak, waarbij de integratie van de drie subdomeinen wordt nagestreefd.

De MRE kent een vaststaand programma met een opbouwende complexiteit. Bij ieder vak wordt per semester voortgebouwd op de kennis uit het voorgaande semester. In de loop van de opleiding ontstaat meer ruimte voor de interdisciplinaire aanpak. Verdere toepassing van de basiskennis uit het eerste jaar vindt plaats door verdieping en specialisatie van praktijktoepassingen in het tweede jaar. Dit tweede studiejaar staat daarmee volledig in het teken van de LSRE-leerlijn. Het vak Strategie Synthese en de scriptie vormen hierop de apotheose.

De MRE kent drie uiteenlopende leerlijnen die de ruggengraat van de opleiding vormen, te weten:

1. De Strategieleerlijn, waarin strategie gekoppeld wordt aan een opbouwende complexiteit in inhoudelijke vastgoedbesluitvorming;
2. Een Leadershipleerlijn rondom voortschrijdende persoonlijke vorming op basis van vaardigheden;
3. Een opbouwende complexiteit in Methoden en Technieken.

Door de brede focus van de opleiding worden geen individuele keuzemogelijkheden aangeboden. Het vaste programma levert een grote bijdrage aan de groepsvorming: studenten doorlopen als één groep de opleiding. Hierdoor wordt het uitwisselen van kennis in een vertrouwde en vertrouwelijke omgeving gestimuleerd.

In de studiereis naar New York combineren de studenten complexe ruimtelijke ontwikkelingsvraagstukken met strategie. Daarbij staan informele en formele instituties en de uitwerking hiervan op de organisatie en uitkomsten van vastgoedvraagstukken centraal. Door continu te vergelijken en reflecteren ontstaat een blik op de effecten en resultaten van beslissingen buiten maar zeer ook binnen de Nederlandse context. Ter verbreding van de academische (internationale) basis wordt nauw samengewerkt met New York University (Schack Institute of Real Estate).

De studenten sluiten de opleiding af met een scriptie. De uitvoering van wetenschappelijk onderzoek met een toegepast karakter vraagt bij de MRE om een toepassing van de algemene methoden en technieken van wetenschappelijk onderzoek op bestaande complexe en integrale strategische vastgoedvraagstukken uit de praktijk. Een strategische paragraaf maakt vanaf heden onderdeel uit van alle onderzoeken.

Studenten van de opleiding MRE gaven in het gesprek met de visitatiecommissie aan dat de opleiding een goede samenhang en opbouw in complexiteit kent. De opleiding heeft na feedback van studenten de fiscale onderdelen bij elkaar geplaatst en meer in samenhang aangeboden. Volgens de studenten is dit de studeerbaarheid sterk ten goede gekomen.

Verskil tussen MRE en MSRE

De kernvakken Investeringsanalyse en Marktanalyse hebben binnen het MSRE-programma meer studiepunten en een uitgebreidere verdieping dan binnen de MRE-opleiding, conform het managementgerichte versus het specialistische karakter van de programma's. Investeringsanalyse biedt binnen de MSRE aanvullende verdieping in financieringsvraagstukken en fiscaliteit in relatie tot haalbaarheid en biedt veel ruimte voor het rekenen met reële opties als specialistische methode. Marktanalyse biedt binnen de MSRE een verdere verdieping in analyse en actualiteit van de marktsegmenten, waarbij het onderdeel "Woningmarkt" verplicht is en verder een keuze kan worden gemaakt tussen een verdieping in kantorenmarkt of winkelmarkt.

Voor de MRE geldt dat er meer aandacht is voor ondernemingsvraagstukken op het gebied van (cor-

porate) finance en bijvoorbeeld verslaglegging. Ook de positie van de beslisser komt nadrukkelijker aan de orde middels bijvoorbeeld colleges over de irrationaliteit van besluiten.

In beide opleidingen is nadrukkelijke aandacht voor methoden en technieken. De toepassing hiervan wordt echter uitgevoerd binnen de focus van beide opleidingen. Voor de MRE-opleiding is dit ondersteunend aan strategische vraagstukken rondom de locatiekeuzen van bedrijven; bij de MSRE-opleiding vindt de analyse plaats op prijsvorming in marktsegmenten.

Voor wat betreft de specialisatie zijn de verschillen triviaal. De MSRE kent de drie eerder genoemde specialisaties aansluitend bij vastgoedberoepen. De MRE kent geen specialistische varianten vanwege de brede focus van de opleiding. Een deel van de inhoud van de MSRE specialisaties komt echter wel in de MRE aan bod. Ook hier geldt dat dit dan niet vanuit een diepgaand maar een meer managementgericht perspectief wordt gepresenteerd.

Overwegingen

De visitatiecommissie heeft de onderwijsprogramma's bestudeerd en besproken met studenten en docenten. De visitatiecommissie heeft waardering voor de degelijke opzet van beide programma's en de continue aanpassing op basis van ontwikkelingen in de wetenschap en in het werkveld. Enkele nieuwe thema's zoals ethiek en duurzaamheid vindt de visitatiecommissie echter al wel incidenteel, doch nog niet structureel in het onderwijsprogramma terug. Het beroepsprofiel van de MRE spreekt van een bijdrage aan een 'duurzame en efficiënte ruimtelijke (her)inrichting en gebruik van de ruimte' en het beroepsprofiel van de MSRE spreekt van een 'continue verbetering van de duurzame en efficiënte ruimtelijke (her)inrichting en het beleggen in en exploiteren van fysieke ruimten'. Toen we de studenten vroegen om hun begrip van duurzaamheid, was het hen niet geheel duidelijk hoe dat vanuit vastgoedoptiek een duidelijke invulling kan krijgen. De ASRE kan volgens de visitatiecommissie meer doen om dit actuele onderwerp te verhelderen, gezien het belang dat hier aan wordt gesteld in de profielen en de vastgoedsector.

Ook zouden de opleidingen mogelijk nog meer kunnen doen om de interdisciplinaire links tussen de vastgoedindustrie en bestaand wetenschappelijk onderzoek in andere economische sectoren te verhelderen, met name de wijdere beleggingsector. De verdere introductie van bestaand onderzoek uit andere disciplines zou een grote rol kunnen spelen in de toenemende professionalisering van de Nederlandse vastgoed sector.

De commissie heeft tijdens de visitatie het studiemateriaal van verschillende onderwijsseenheden ingezien. De commissie heeft daarbij ook de actualiteit en de breedte van het onderwijsaanbod bestudeerd. De commissie heeft ter verificatie van de documentatie in de verschillende gesprekken uitgebreid gesproken over de inhoud en het niveau van de opleiding. De commissie concludeert dat de opleiding passende literatuur aanbiedt. Het studiemateriaal is van hoog niveau. Het valt de visitatiecommissie daarbij op dat de aard van de aangeboden theoretische kennis tussen de vakken sterk wisselt. Het varieert van achtergrondkennis of domeinkennis (zoals bij gebiedsontwikkeling) tot begrippenkennis (theorie, inzichten). Het niveau van abstraheren is verschillend. De visitatiecommissie daagt de opleidingen uit om ook bij thema's als gebiedsontwikkeling te zoeken naar een diversiteit aan kennisvormen.

De visitatiecommissie is nagegaan in hoeverre de door de beide opleidingen gehanteerde eindkwalificaties terug zijn te vinden in de onderwijsprogramma's. Zij heeft daartoe tijdens de visitatie de beschrijving, het studiemateriaal en de toetsen van verschillende modules ingezien. De commissie stelt vast dat de inhoud en het niveau van de programmaonderdelen adequaat zijn en waarborgen dat afgestudeerden van beide opleidingen voldoen aan de gehanteerde eindkwalificaties. De opleidingen verduidelijken de relatie tussen de eindkwalificaties en de vakken van de opleiding in dekkingsmatrices. De visitatiecommissie vindt deze nog wel globaal en stelt dat de opleidingen deze matrices nader kan concretiseren om overzichtelijker te laten zien in welke programmaonderdelen de eindkwalificaties worden ontwikkeld (en getoetst).

Een kritisch punt van studenten in het verleden was dat, omdat wordt gewerkt met een relatief groot docententeam, soms sprake is van overlap tussen colleges en dat niet altijd duidelijk is hoe de afzon-

derlijke colleges zich verhouden tot het geheel. De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE door betere afstemming effectief maatregelen treft om dit verbeterpunt op te pakken. Daarnaast is de hoeveelheid docenten de afgelopen jaren (mede om deze reden) teruggebracht, wat de samenhang verder ten goede komt.

MRE

De visitatiecommissie heeft waardering voor het stevig vormgegeven strategische managementonderdeel, dat met de invoering van de leerlijn Leadership Strategy & Real Estate is versterkt.

MSRE

Aangezien de studenten meestal niet bij aanvang voor de gehele opleiding kiezen, maar zich meestal in eerste instantie los inschrijven voor de twee kernvakken en een specialisatievak, is de visitatiecommissie nagegaan of er een voldoende samenhangend onderwijsprogramma ontstaat. Zij stelt vast dat de verschillende onderdelen in stevige samenhang worden aangeboden. De verschillende modules in één vak bieden een goede verdieping op de verschillende deeldomeinen, waarna aan het eind van het vak alle onderdelen in samenhang worden behandeld en getoetst. Ook tussen de vier vakken bestaat voldoende relatie en opbouw. Studenten bevestigden deze constatering. De afgelopen jaren is het ontwerp en het programma van de MSRE verbeterd door een reductie en stroomlijning van het aantal specialisatievakken. De MSRE is verankerd in het domein door in de kernvakken aan te sluiten bij algemene theorie en methodologie van economisch en ruimtelijk wetenschappelijk onderzoek. De bedrijfskundige toepassing vindt plaats in de specialisatievakken.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Vormgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Bevindingen

De onderwijsvisie van de ASRE beschrijft dat een platform voor kennisontwikkeling wordt geboden door kennisdeling en interactie en door een brug te slaan tussen theorie en praktijk alsmede kritisch en analytisch denken. Deze onderwijsvisie sluit aan bij de grondgedachte van activerend onderwijs. Activerend onderwijs is in de onderwijspraktijk van de ASRE als volgt vertaald:

1. Kleinschalig onderwijs: Het onderwijs vindt plaats in kleine, heterogene groepen. De groepsgrootte varieert over het algemeen tussen de vijftien en vijftientwintig studenten. De kleine, heterogene groepen maken interactief onderwijs en kennisuitwisseling in de gehele breedte van de vastgoedsector mogelijk. Docenten prikkelen studenten om actief deel te nemen aan het onderwijs door vragen te stellen, opdrachten voor te schrijven en ze te coachen. Studenten worden gestimuleerd om de collegestof voor te bereiden, zodat ze een actieve bijdrage kunnen leveren aan de colleges. Dit wordt bevorderd door het feit dat hen tijdens de colleges om inbreng worden gevraagd.
2. Casusgericht onderwijs: onderwijsvormen die worden gehanteerd, zijn hoorcolleges en werkcolleges. Tijdens hoorcolleges behandelen docenten de kernpunten uit de voorgeschreven literatuur en maken zij een koppeling met de praktijk. Tijdens werkcolleges bespreekt de docent een praktijksituatie of behandelt casusopdrachten en – uitwerkingen. De studenten werken vaak groepsgewijs aan casuïstiek, zodat de kennis en ervaring van studenten optimaal wordt benut en studenten leren de brug te slaan tussen theorie en praktijk. De ASRE stuurt op een multidisciplinaire samenstelling van subgroepen waarin aan casusopdrachten wordt gewerkt. Tijdens presentaties van casusuitwerkingen reflecteren studenten op andere casusuitwerkingen, zodat zij leren kritisch en analytisch te denken.
3. Van opdrachtgestuurd leren naar zelfstandig onderzoeken: In toenemende mate leren de studenten informatie te verzamelen en verwerken, waarbij de studenten worden voorbereid om zelfstandig een onderzoek uit te voeren. Studenten leren een visie te formuleren, onderbouwd door theorie. Hierbij wordt het leerproces van studenten ondersteund door het uitvoeren van

casusopdrachten, het schrijven van essays en tot slot het uitvoeren van een zelfstandig onderzoek, wat onder andere uitmondt in een scriptie.

4. Integratie van kennis, inzicht en toepassing in toetsing: De ASRE besteedt veel aandacht aan toetsing. In de opleidingen worden verschillende toetsvormen gehanteerd. Tijdens een tentamen worden kennis en inzicht getoetst en wordt verband gelegd tussen theorie en praktijk (in de vorm van een toepassingsvraag past de student de theorie toe in de praktijk). Om inzicht te krijgen in de voortgang van een student, zodat studenten hun eigen leerproces kunnen sturen, wordt gewerkt met tussentijdse toetsen. Daarnaast vindt toetsing van methoden en technieken, kennis, inzicht en toepassing plaats in de vorm van de groepsgewijze casusopdrachten, individuele essays en de scriptie.
5. Om het leerproces van studenten te stimuleren, wordt veel aandacht besteed aan zowel individuele als groepsgewijze feedback. Op basis van deze feedback worden studenten in staat gesteld hun eigen leerproces te sturen, hetgeen bijdraagt aan een blijvende ontwikkeling van vaardigheden.

De studenten combineren een drukke baan met een studie. Bovendien komen zij naar de ASRE vanuit het gehele land. Om die reden worden de masteropleidingen als deeltijdstudie aangeboden. De studenten worden geacht twintig uur per week aan hun studie te besteden, waarbij colleges op een vaste dag worden aangeboden. Uitgangspunt is dat de student per contactuur circa één uur besteedt aan de voorbereiding van de colleges in de vorm van literatuurstudie en uitwerking van de colleges. Aan voorbereiden en het maken van de cases en toetsen besteedt de student gemiddeld acht uur per week. Met een gemiddeld aantal contacturen van zes per week betekent dit een gemiddelde studielast van twintig uren per week. De studielast wordt zoveel mogelijk gelijkmatig verspreid over het semester. Door de toetsmomenten over de vakken te verspreiden, wordt de studiebelasting verdeeld over de opleiding en worden studenten gestimuleerd om gelijk bij start van de opleiding de collegestof bij te houden.

De ASRE experimenteert met onderwijs op afstand door het aanbieden van webcasts. Studenten kunnen hierdoor in hun eigen omgeving op het voor hun geschikte tijdstip de colleges beter voorbereiden en

op bepaalde onderwerpen verduidelijking krijgen op basisniveau. Het aanbieden van webcasts leidt niet tot afname van het aantal contacturen, wel worden de contacturen anders ingevuld. Voorbeelden van onderwerpen in de webcasts zijn het gebruik van Excel, basis financiële rekenkunde en statistiek. Ook worden theorieën besproken zodat tijdens het college verdere verdieping kan plaatsvinden.

De scriptie van zowel de MRE als MSRE kan, inclusief de aangeboden scriptiemodule, in een tijdsbestek van ongeveer acht maanden worden afgerond. Bij de MRE rond bijna 80% van de studenten hun scriptie af binnen de daarvoor gestelde termijn. Omdat er voor MSRE-studenten meer tijd beschikbaar is – de maximale inschrijftermijn is vijf jaar – leert de ervaring dat de meeste studenten hier ook meer tijd aan willen besteden of bewust kiezen voor een pauze. Om de studenten te ondersteunen in het onderzoeksproces wordt een scriptiemodule aangeboden, krijgen de studenten een scriptiebegeleider toegewezen en worden inleverdeadlines gehanteerd.

De studielast wordt vooraf bewaakt door de onderwijsmanager in overleg met de programmamanager en aan de hand van de hoeveelheid en zwaarte van de voorgeschreven literatuur. In de evaluaties van de huidige MRE- en MSRE-vakken geven studenten in meerderheid aan dat de ervaren studiedruk in lijn ligt met de gecommuniceerde studiedruk. Ruim 75% van de MRE-studenten studeert nominaal af, 10% van de MRE-studenten studeert nominaal +1 jaar af. Deze evaluatiegegevens worden door de studenten bevestigd in de gesprekken met de visitatiecommissie. De te leveren inspanning komt volgens de studenten en alumni overeen met de verwachte studielast. De studielast per module is volgens de studenten daarbij sterk afhankelijk van de voorkennis uit vooropleidingen en werk. Het eerste jaar van de MRE wordt door de studenten als beduidend zwaarder wordt ervaren dan het tweede jaar.

De studenten spraken zich tegenover de visitatiecommissie zeer positief uit over de inrichting van de lesdagen. Het zijn inspirerende dagen in een prettige leeromgeving. Zij gaven aan dat zij het aantal contacturen goed vinden. Zij waarderen de uitbreiding van het aantal digitale (deel)colleges op de digitale leeromgeving, doch dit zou volgens de studenten niet ten koste moeten gaan van het aantal contacturen.

MRE

Omdat het MRE-programma opleidt tot leidinggevende posities in organisaties is het volgens de ASRE van belang om voldoende aandacht te besteden aan persoonlijke ontwikkeling en leiderschap. In de MRE-opleiding wordt in de LSRE-leerlijn het leadershiptraject gevolgd, waarbij studenten op individueel niveau handvatten krijgen om te reflecteren en zichzelf te ontwikkelen als vastgoedbeslissers. Hiertoe wordt in een toegepaste setting buiten de ASRE het kritisch denken uitgedaagd en worden vaardigheden aangeleerd die bijdragen aan het optimaler functioneren als leider. Voorbeelden van dit soort bijeenkomsten zijn een hardloop- of boks-sessie op Javaeiland, waarbij de studenten in situaties worden gebracht die worden geanalyseerd door een trainer/coach. Door het verkrijgen van inzicht in de reactie in dergelijke situaties krijgen de studenten mede inzicht in de eigen persoonlijkheid. Ook groepsgewijze reflectie speelt daarbij een rol. De studenten spraken zich tegenover de visitatiecommissie in het bijzonder zeer positief uit over het onderwijs in de LSRE-leerlijn. Dit onderwijs versterkt op een toegepaste wijze de managementvaardigheden van de studenten.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleidingen passende werkvormen inzetten vanuit een duidelijke visie op activerend leren. De ASRE is hierin groeiende. De visitatiecommissie heeft bijvoorbeeld met belangstelling kennis genomen van de ontwikkeling van digitale didactiek en digitale hoorcolleges, voornamelijk nog buiten de twee masteropleidingen. De visitatiecommissie daagt de ASRE uit om de komende jaren ook in de masters meer te gaan experimenteren met nieuwere werkvormen zoals 'flipping the classroom' en zo tot een verder doordachte en coherente didactiek te komen. Het aantal contacturen vindt de visitatiecommissie passend, doch er zijn nog relatief veel hoorcolleges. Wel vullen de docenten deze hoorcolleges meestal zeer interactief in, stelt de visitatiecommissie vast. De geringe groepsomvang maakt deze interactie ook goed mogelijk. Een zeer positief punt is hierbij de mogelijkheid om in colleges of in werkgroepen onderwerpen te verkennen middels de verschillende vastgoedoptieken die

studenten vanuit hun eigen achtergronden met zich mee brengen. De kleinschaligheid en de lage drempels worden door alle betrokkenen zeer gewaardeerd. De commissie stelt vast dat de studielast reëel is.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **goed**.

Bevindingen

Als ingangsniveau wordt tenminste een relevante, afgeronde wo-opleiding en twee jaar relevante werkervaring voor de MSRE of vijf jaar relevante werkervaring voor de MRE gevraagd. Het verschil in werkervaring is gelegen in het feit dat de MRE-opleiding gericht is op het opleiden voor hogere managementfuncties, waarbij verwacht wordt dat er meer relevante werkervaring is opgedaan.

Om de eindkwalificaties te kunnen behalen, stelt de ASRE hoge eisen aan de vooropleiding van de aspirant-studenten. Van de studenten wordt een hoge mate van zelfstandigheid, een academisch niveau wat betreft onderzoeksvaardigheden en kritische zelfreflectie, goede communicatieve vaardigheden en een grondige voorkennis van het vastgoeddomein verwacht. Door het stellen van deze hoge eisen voelt de ASRE zich verplicht de studenten goed voor te lichten en ook goed 'door te lichten'. Aspirant-masterstudenten voeren hiertoe een intakegesprek met de studieadviseur. Tijdens dit gesprek worden vooropleiding en relevante werkervaring besproken en in geval van de MSRE-opleiding adviseert de studieadviseur over de verschillende mogelijkheden om het programma te doorlopen. Daarnaast wordt de student erop gewezen dat de deeltijdopleiding een flinke tijdsinvestering vergt, naast een voltijds baan, en dat de student zich daarvan terdege bewust dient te zijn.

Vanwege het interdisciplinaire karakter van de MRE dan wel het multidisciplinaire karakter van de MSRE en de visie op het onderwijs is diversiteit van instroom van meerwaarde. Mede om deze reden zijn vrijstellingen binnen de masterprogramma's niet mogelijk. Er worden enkel vrijstellingen verleend aan een MRE-student indien een MSRE-vak is afgerond. De studenten spraken zich tegenover de visitatiecommissie zeer positief uit over de diversiteit tussen de studenten en de meerwaarde die dat biedt.

Omdat het aantal studenten met een hbo-diploma bij de MRE ongeveer 30% is en bij de MSRE iets meer dan 50%, is het belangrijk om de kwaliteit van de instromende studenten te bewaken. Dit gebeurt met het instroomprogramma Academische vaardigheden van 15 EC. In de praktijk is gebleken dat de studiebelasting lager uitkomt, rond de 11 EC. Het Instroomprogramma Masteropleidingen bestaat uit Academische vaardigheden en Inleiding Vastgoedkunde. Beide onderdelen hebben een studiebelasting van 15 EC en kunnen separaat worden gevolgd. In afwijkende gevallen is het de examencommissie die beslist of het niveau van de kandidaat voldoet aan de instroomeisen. De examencommissie beoordeelt daarbij welke elementen van de instroomtoets van toepassing zijn op de betreffende student.

In het studiejaar 2014-15 is Academische vaardigheden verzaamd met een essay-opdracht, zodat de belasting overeenkomt met 15 EC. Het toevoegen van de essay-opdracht zorgt ervoor dat studenten al in het instroomprogramma leren een academische schrijfstijl toe te passen, waarbij kan worden gedacht aan het toepassen van bronvermelding, zelfstandig informatie verzamelen, het onderbouwen van argumenten en het vormen van een visie. Uit de studierendementen blijkt dat studenten met een hbo-vooropleiding, zowel bij de MRE als de MSRE-opleiding, de opleidingen succesvol doorlopen.

Momenteel zijn nagenoeg alle studenten aan de ASRE Nederlands. Het is voor de ASRE een uitdaging om ook buiten de Nederlandse context hoogwaardig onderwijs aan te kunnen bieden. Om tot een verdere internationalisering te komen, is de ASRE in eerste instantie bezig met het ontwikkelen van summer

courses, welke open zullen staan voor internationale studenten. Vanuit de ervaringen hiermee overweegt de ASRE om over te gaan tot het aanbieden van een internationale master op het gebied van financiële aspecten van vastgoed. Het voornemen is tevens een universiteit te stimuleren een masterprogramma Urban Development internationaal aan te bieden. In Europa ontbreken dergelijk opleidingen vanuit een ruimtelijke investeringsoptiek.

Overwegingen

De visitatiecommissie waardeert de inspanningen die de ASRE doet om de kwalificaties van de instromende studenten te laten aansluiten op de onderwijsprogramma's. De instroomeisen zijn zorgvuldig vormgegeven, waarbij de instroomeis rond het aantal jaren werkervaring goed beargumenteerd verschillend is tussen beide opleidingen. De ASRE beschrijft in de kritische reflectie dat zij hoge eisen stelt aan de aspirant studenten. De visitatiecommissie stelt vast op basis van de gesprekken met studenten en alumni dat de ASRE in de praktijk deze eisen inderdaad hanteert en studenten hier goed over voorlicht.

De opleidingen kennen een inhoudelijk sterk instroomprogramma's voor hbo-instromers, dat hoog wordt gewaardeerd door de deelnemers. De visitatiecommissie ziet duidelijk de effecten van het instroomprogramma terug in het niveau van het werk van deze studenten. Het instroomprogramma wordt goed gemonitord en regelmatig aangepast, zodat een optimaal programma ontstaat.

De visitatiecommissie is enthousiast over de wijze waarop de ASRE de diversiteit in instroom weet in te zetten om de kwaliteit van het onderwijs te verhogen.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **goed**.

Personeel

De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE beschikt over goed gekwalificeerd personeel voor de realisatie van de onderwijsprogramma's. De ASRE kan bogen op een uit relevante disciplines zorgvuldig samengesteld en hoog gekwalificeerd docententeam. De docenten zijn zeer betrokken, gedreven en hanteren een persoonlijke aanpak. In het onderwijs werken academische docenten en praktijkdocenten nauw samen om optimaal aan te sluiten bij de praktijk van de studenten, maar ook om een kritische houding te ontwikkelen die past bij een academicus. De praktijkdocenten hebben een sterke band met de vastgoedsector, zodat wordt gewaarborgd dat de opleidingen naast het voldoen aan de academische vereisten ook aansluiten op de behoeften uit de praktijk. Doordat op een evenwichtige wijze zowel academische docenten als praktijkdocenten worden ingezet, wordt tevens een brugfunctie vervuld tussen theorie en praktijk.

Personeel

Standaard 6: Het personeel is gekwalificeerd en de omvang er van is toereikend voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **goed**.

Bevindingen

Het dagelijks management van de ASRE wordt gevormd door de directie, bestaande uit een algemeen directeur (tevens verantwoordelijk voor externe vertegenwoordiging en productontwikkeling) en een directeur bedrijfsvoering (verantwoordelijk voor het human resource management, de organisatie en kwaliteit van het onderwijs, het opstellen van de begroting en de financiële verslaglegging). Voor de bespreking van de voortgang van de opleidingen is een managementteam aangesteld. Het managementteam van de ASRE bestaat uit de directie en de programmamanager MRE (eindverantwoordelijk voor de MRE-opleiding), de programma manager MSRE (eindverantwoordelijk voor de MSRE-opleiding) en de programma manager Executive Education (eindverantwoordelijk voor de Executive Education programma's).

De programmamanagers richten zich op de borging van de inhoudelijke samenstelling, de samenhang en het borgen van het academisch niveau. De programmamanagers zijn met name belast met de inhoudelijke regie over de masteropleidingen, maar geven ook geregeld college en verzorgen de scriptiebegeleiding. Zij zijn verantwoordelijk voor het ontwerp, de toetsing en de uitvoering van het onderwijs in overeenstemming met de gestelde eindkwalifica-

ties. Dit doen de programmamanagers in een team van programmacoördinatoren, kerndocenten en overige docenten.

Programmacoördinatoren zijn verantwoordelijk voor een vak in de masteropleidingen, formuleren leerdoelen, ontwikkelen het programma en collegemateriaal, sturen kerndocenten aan en zijn verantwoordelijk voor de toetsing in een vak. De programmacoördinatoren worden aangestuurd door de programmamanagers.

Kerndocenten zijn verantwoordelijk voor een module dan wel een onderdeel binnen een vak. Zeker bij vakken die een semester beslaan, gaat het om specialistische kennis. De kerndocenten worden aangestuurd door de programmacoördinator en formuleren moduleleerdoelen, ontwikkelen op modulenniveau het programma en collegemateriaal, sturen de docenten binnen de module aan en verzorgen zelf onderwijs. Ook zijn zij verantwoordelijk voor toetsing binnen de module.

Docenten zijn verantwoordelijk voor een college binnen een module of vak. Docenten worden aangestuurd door een programmacoördinator of een kerndocent en voeren het onderwijs uit (geven colleges) binnen de door de programmacoördinator en kerndocent bepaalde kaders.

Het merendeel van de docenten is niet in loondienst bij de ASRE maar wordt op maat aangetrokken. De docenten zijn werkzaam op universiteiten en/of in de vastgoedsector en hebben een academische dan wel professionele achtergrond. De ASRE heeft een viertal hoogleraarposities. Zij treden ook op als docent in de masterprogramma's. Omdat de masterprogramma's voornamelijk op Nederlandse werk-

nemers en werkgevers in de vastgoedmarkt zijn gericht en de opleidingen Nederlandstalig zijn, is het docententeam voornamelijk afkomstig uit Nederland. Wel wordt samengewerkt met buitenlandse universiteiten en geven internationale docenten tijdens studiereizen les in de masterprogramma's of op uitnodiging in Amsterdam.

De ASRE beschikt over 22,45 FTE verdeeld over 35 medewerkers. Ongeveer 63 procent van het personeel betreft het management en de ondersteuning. Ongeveer 43 procent van het personeel heeft (mede) een onderwijsaanstelling. De beschikbare onderwijscapaciteit is voor de MRE 1,6 fte en voor de MSRE 2,2 fte. De staf-studentratio is bij de MRE 1:29. Bij de MSRE is dat 1:36. Een belangrijke opmerking hierbij is dat veel ondersteunende zaken bij ASRE worden uitgevoerd door management en ondersteuning en niet door docenten.

Doel van de ASRE is dat 100% van de docenten beschikt over een wetenschappelijke mastergraad, tenzij dit niet is vereist in het onderwijs, zoals bij een persoonlijke vaardigheidstraining. Daarnaast is het doel dat 60% van de docenten is gepromoveerd en dat 80% van de kerndocenten beschikt over een Basiskwalificatie onderwijs (BKO), dan wel een onderwijsbevoegdheid heeft. Op dit moment beschikt 94% van de MRE-docenten over een mastergraad, is 50% gepromoveerd en beschikt 33% over een BKO. Indien docenten met een onderwijsbevoegdheid, een door de universiteit afgegeven vrijstelling voor BKO of een universitair docent met veel onderwijservaring worden meegerekend, komt het percentage uit op 54%. Van de MRE-kerndocenten beschikt 69% over een BKO, dan wel heeft een onderwijsbevoegdheid. Van de MSRE-docenten beschikt 99% over een mastergraad, is 42% gepromoveerd en beschikt 28% over een BKO. Indien docenten met een onderwijsbevoegdheid, een door de universiteit afgegeven vrijstelling voor BKO of een universitair docent met veel onderwijservaring worden meegerekend, komt het percentage voor MSRE-docenten uit op 40%. Van de MSRE-kerndocenten beschikt 57% over een BKO, dan wel heeft een onderwijsbevoegdheid.

Uit onderwijsbeoordelingen blijkt dat de studenten tevreden zijn over de kwaliteiten van de docenten. Van de docenten scoort 80% een 7,0 of hoger. Bijna 50% van de docenten heeft een rapportcijfer van 7,5 of hoger. Met docenten die lager scoren dan een 7,0

worden verbeterplannen besproken. Ook over de ondersteuning en de organisatie zijn de studenten tevreden (gemiddeld rapportcijfer is een 7,5). Als kritisch punt geven studenten aan dat, omdat wordt gewerkt met een relatief groot docententeam, soms sprake is van overlap tussen colleges en dat niet altijd duidelijk is hoe de afzonderlijke colleges zich verhouden tot het geheel. Hiervan is de ASRE zich bewust en om die reden worden jaarlijkse docentenbijeenkomsten georganiseerd, spreken zowel de programma managers als programmacoördinatoren de colleges door met de docenten en wordt tijdens vakintroducties stilgestaan bij de opbouw van het programma en de leerdoelen, zodat de studenten meer zicht hebben op het vak.

Om bij te dragen aan een verdere professionalisering van het onderwijs worden aan de programma managers, programmacoördinatoren, kerndocenten en de docenten didactische eisen gesteld. Omdat de inhoudelijk betrokkenen bij het onderwijs verschillende rollen innemen, worden er verschillende eisen gesteld per rol. Van degenen die op opleidings-, vak- en moduleniveau onderwijs ontwerpen en uitvoeren, wordt verwacht dat ze naast inhoudelijke kennis beschikken over goede didactische kwaliteiten. Om de betreffende docenten handvatten te geven bij het ontwerpen en uitvoeren van onderwijs, het begeleiden van studenten, het organiseren van onderwijs en het ontwikkelen van onderwijs, wordt in samenwerking met de Vrije Universiteit een BKO aangeboden. Van de programmamanagers en programmacoördinatoren wordt verwacht dat zij een BKO behalen en ook de kerndocenten worden gestimuleerd. De docenten wordt een verkorte docententruining aangeboden in de vorm van een intervisieprogramma bestaande uit twee dagdelen. In het intervisieprogramma waaraan per groep vier docenten kunnen deelnemen worden bronnen en werkvormen aangereikt die toegepast kunnen worden in het onderwijs.

De ASRE heeft als doel dat 50% van de docenten die onderwijs verzorgen in de masteropleidingen een BKO-certificaat heeft, dan wel een onderwijsbevoegdheid. De ASRE heeft als eis gesteld dat de programma managers en de programmacoördinatoren beschikken over een BKO-certificaat en heeft, dan wel een onderwijsbevoegdheid.

Een belangrijk uitgangspunt uit de ASRE-onderwijsvisie is dat recht wordt gedaan aan de ervaring en kennis die onze studenten met zich meebrengen. Binnen het ASRE-onderwijs wordt ernaar gestreefd de ervaring en kennis van zowel studenten als docenten optimaal te benutten en uit te breiden door zowel student als docent te stimuleren tot het delen van kennis en gezamenlijk nieuwe kennis ontwikkelen. Om dit goed te laten werken is het van belang dat docenten een interactieve benadering hanteren in hun onderwijs. In de docenttrainingen wordt hieraan extra aandacht besteed.

Overwegingen

De visitatiecommissie heeft een aantal docenten van de opleiding gesproken en het overzicht van de docenten bestudeerd en baseert daarop haar oordeel over de kwaliteit van het onderwijsgevend personeel. De visitatiecommissie is zeer positief over het personeel. De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE kan bogen op een uit relevante disciplines zorgvuldig samengesteld en hoog gekwalificeerd docententeam. De docenten zijn zeer betrokken, gedreven en hanteren een sterk op de student gerichte aanpak.

In het onderwijs werken academische docenten en praktijkdocenten nauw samen om optimaal aan te sluiten bij de praktijk van de studenten, maar ook om een kritische houding te ontwikkelen die past bij een academicus. De praktijkdocenten hebben een sterke band met de vastgoedsector, zodat wordt

gewaarborgd dat de opleidingen naast het voldoen aan de academische vereisten ook aansluiten op de behoeften uit de praktijk. Doordat op een evenwichtige wijze zowel academische docenten als praktijkdocenten worden ingezet, wordt tevens een brugfunctie vervuld tussen theorie en praktijk.

De indruk van de commissie wordt ondersteunt door de positieve uitspraken van studenten en de uitgesproken waardering voor docenten in evaluaties. Over de 'naam en faam' van docenten en de inhoudelijke kennis en vaardigheden zijn de studenten uitgesproken positief. De visitatiecommissie vindt het prijzenswaardig dat de ASRE, ondanks deze positieve waardering, toch aandacht geeft aan blijvende ontwikkeling van didactische vaardigheden en kwalificaties van de door haar ingezette docenten.

De studenten vinden het een belangrijke meerwaarde dat de docenten niet alleen zichtbaar zijn tijdens het lesgeven, maar ook tussen de lessen door en in de pauzes altijd het contact zoeken met de studenten. De interactieve benadering is dus ook buiten de leslokalen van toepassing.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **goed**.

Voorzieningen

De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE beschikt over een excellente huisvesting en materiële voorzieningen. Deze ondersteunen optimaal de realisatie van de onderwijsprogramma's. Het eigen pand van de ASRE is zo ingericht dat alle fysieke voorzieningen aanwezig zijn die nodig zijn om kleinschalig, interactief onderwijs in een vertrouwde omgeving aan te bieden. Daarnaast neemt de vastgoedbibliotheek van de ASRE in Europa een unieke plaats in. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang optimaal en sluiten aan bij de behoefte van studenten. De lijnen zijn kort en de ASRE reageert vlot en adequaat op persoonlijke situaties die studievoortgang kunnen belemmeren. De ASRE volgt de voortgang van de studenten zorgvuldig. De persoonlijke aanpak wordt door alle betrokkenen zeer gewaardeerd.

Materiële voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **excellent**.

Bevindingen

De ASRE heeft een eigen pand in Amsterdam, goed bereikbaar met zowel auto als openbaar vervoer. De colleges van de masteropleidingen, uitgezonderd de studiereizen, worden op vaste dagen en tijdstippen in dezelfde collegezalen verzorgd in het eigen pand. Het pand is zo ingericht dat alle fysieke voorzieningen aanwezig zijn die nodig zijn om kleinschalig, interactief onderwijs in een vertrouwde omgeving aan te bieden. Er zijn bijvoorbeeld auditoria en werkgroep ruimtes en er is een stillerimte, een centrale ontmoetingsruimte en een bibliotheek. De ruimtes zijn ingericht met moderne middelen. De faciliteiten zijn iedere werkdag, alsmede 's avonds tijdens college-uren, geopend. De volledige staf, wetenschappelijk, ondersteunend en de directie, heeft ook zijn werkplek op dit adres. Indien nodig kan direct contact plaatsvinden tussen student, docent en ASRE-medewerker.

Voor de studenten wordt op collegedagen catering verzorgd. Studenten kunnen gebruik maken van het WIFI-netwerk en computers. Naast de reguliere programma's worden diverse computerprogramma's, zoals het statistische analyseprogramma STATA en het scenarioanalyseprogramma Crystal Ball beschikbaar gesteld.

De Vastgoedbibliotheek van de ASRE bevat op het Nederlandse vakgebied de meest uitgebreide collec-

tie van Europa, niet alleen in fysieke vorm, zoals boeken, tijdschriften of hardcopy scripties (meer dan 45.000 titels). Daarnaast is een groot aantal publicaties digitaal toegankelijk via vastgoedbibliotheek.nl. De bibliotheekcollectie wordt uitgebreid met literatuur over aanpalende vakgebieden, zoals planologie, geografie, architectuur en stedenbouw. In de vastgoedbibliotheek wordt voortdurend gewerkt aan een zo volledig mogelijke online (deels full-text) ontsluiting. Dit gebeurt in samenwerking met het bedrijf Ebsco, dat is gespecialiseerd in het online aanbieden van wetenschappelijke literatuur. De fysieke bibliotheek is toegankelijk tijdens kantooruren en 's avonds tijdens college-uren. De bibliotheek is bovendien zodanig geplaatst dat zij centraal staat in het gebouw. Dit vergroot de zichtbaarheid en stimuleert het gebruik ervan.

De ASRE heeft een nieuw Smartboard geplaatst. Docenten kunnen hierdoor meer gebruikmaken van internet om hun colleges te verduidelijken. Er zijn nieuwe laptops aangeschaft die het onderwijs beter ondersteunen.

Overwegingen

De visitatiecommissie spreekt zich zeer positief uit over de materiële voorzieningen. De eigen huisvesting en inrichting daarvan is van een zeer hoog niveau, is sfeervol en is gelegen op een gunstige locatie. De ASRE beschikt over moderne digitale middelen. Het interactieve onderwijs en het werken in kleine groepen, dat de ASRE in haar onderwijsbeleid nastreeft, wordt in het pand optimaal gefaciliteerd. Zowel de gezamenlijke ruimtes als de onderwijsruimtes zijn zo ingericht dat de onderlinge communicatie tussen studenten, docenten en medewerkers

op excellente wijze wordt bevorderd. Het is de visitatiecommissie duidelijk geworden dat niet alleen huidige studenten maar ook alumni en andere betrokkenen zich aangetrokken (blijven) voelen tot de fysieke locatie van ASRE. De locatie draagt eraan bij dat betrokkenen bij de opleidingen contact blijven houden.

De Vastgoedbibliotheek van de ASRE neemt in Europa een unieke plaats in, en wordt gebruikt door mensen van binnen en buiten het instituut. De visitatiecommissie is onder de indruk van de investering van ASRE in de collectie met unieke vastgoedliteratuur. De ASRE heeft de fysieke bibliotheek centraal geïmplementeerd in de gezamenlijke ruimte van het pand, wat de toegankelijkheid en zichtbaarheid ten goede komt. Studenten worden in de gelegenheid gesteld en gefaciliteerd om optimaal gebruik te kunnen maken van de eigen (fysieke en digitale) bibliotheek.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **excellent**.

Studiebegeleiding

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **goed**.

Bevindingen

Studiebegeleiding

De onderwijsmanager van de MRE en MSRE richt zich op de organisatorische en beleidsmatige kant van de opleidingen zoals onderwijsbeleid, kwaliteitszorg en accreditaties. Daarnaast is er een studieadviseur die zich voor beide masteropleidingen richt op de voorlichting, de intake van studenten, de instroom van studenten (instroomtoetsen) en de doorstroom van studenten. Nieuw is dat aspirantstudenten desgevraagd in contact worden gebracht met huidige studenten of alumni als zij extra informatie wensen over de masteropleidingen. Tijdens evaluatiegesprekken ontvangt de ASRE positieve feedback op de studiebegeleiding.

Onder studiebegeleiding verstaat de ASRE alle activiteiten en voorzieningen die gericht zijn op het bevorderen van studievoortgang en studieniveau. Deze activiteiten hebben onder andere betrekking op het signaleren, voorkomen en oplossen van problemen die de studievoortgang en het studieniveau in negatieve zin beïnvloeden. Een algemene doelstelling van studiebegeleiding is de studenten zodanig te begeleiden in hun studie, dat zij de studie zo effectief en efficiënt mogelijk kunnen doorlopen.

Elke week ontvangt de onderwijscoördinator de studenten en omdat beide masteropleidingen een relatief klein aantal studenten kennen, is er snel persoonlijk contact. Ook zijn de studieadviseur en de programmamanager in huis om te kunnen worden benaderd door de student. De studenten kennen de studieadviseur door het intakegesprek en bij het eerste college maken zij kennis met de programmamanager. Beide stafleden geven de student tijdens het introductiecollege uitgebreid uitleg over de inhoud van het programma en over de procedures, die bij de opleiding worden gehanteerd. Ook telefonisch en digitaal zijn allen te bereiken.

De prestaties van de student worden door de onderwijscoördinator voortdurend in kaart gebracht. Naar aanleiding van de behaalde cijfers die binnen vastgestelde termijnen bekend worden gemaakt, kunnen de student en de studieadviseur de studievoortgang van de student beoordelen. De studieadviseur benadert de student als de studievoortgang niet optimaal is.

De ASRE ziet studiebegeleiding niet alleen als exclusieve taak van de studieadviseur; ook docenten spelen een rol. Docenten zijn verantwoordelijk voor de vakinhoudelijke studiebegeleiding. Zij hebben tot taak studenten zodanig te begeleiden en te stimuleren dat zij leren wat goede studeerstrategieën zijn, worden uitgedaagd tot het delen van kennis en interactie, het slaan van een brug tussen de theorie en de praktijk en tot slot tot kritisch en analytisch denken. Docenten onderhouden informeel contact met studenten. Door de kleine groepssamenstelling zijn ze makkelijk aanspreekbaar en kunnen zij met de studenten sneller de casuïstiek bespreken of uitleg geven over de te bestuderen literatuur.

Via de bij standaard 4 besproken webcasts is extra inhoudelijke ondersteuning mogelijk. De student kan als aanvulling op de gewone stof zichzelf in eigen tijd beter voorbereiden op onderwerpen waar ze meer moeite mee hebben.

Voor hulp bij het structureren van teksten (zoals bij het schrijven van de scriptie) kunnen de studenten een schrijfcoach benaderen. De ASRE informeert de studenten hierover en betaalt een deel van de kosten voor deze coaching. De ASRE heeft meerdere specialisten die als schrijfcoach kunnen worden ingezet.

Studenten kunnen altijd terugvallen op de regelingen die zijn opgenomen in de OER. Zo hebben de studenten met een beperking volgens art. 12 recht op bepaalde voorzieningen als zij daarom vragen.

De studenten bevestigden in het gesprek met de visitatiecommissie de geschetste invulling van de studiebegeleiding. Zij ervaren de begeleiding als zorgvuldig en persoonlijk, wat zij zeer waarderen. In geval van bijzondere omstandigheden (zoals een zwangerschap) vindt de ASRE passende oplossingen. Studenten zeggen dat de ASRE 'zeer kort op de bal' opereert. Tijdens de lesdagen zijn de betrokken docenten en ondersteunende staf, waaronder de studieadviseur, voor de studenten zeer goed benaderbaar en zichtbaar.

MRE

Voor de MRE-student is het belangrijk om op managementniveau te kunnen functioneren. Indien deze student behoefte aan coaching heeft, is het mogelijk een persoonlijk gesprek te hebben met een van onze docenten. Dit gebeurt alleen als de student hiervoor zelf het initiatief neemt. Individuele coaching wordt eenmalig aan de MRE-studenten aangeboden in het reguliere programma. Verder zijn er gedurende de opleiding meerdere momenten waarop de studenten in groepsverband met coaches in gesprek zijn.

Informatievoorziening

Vóór aanvang van het studiejaar krijgen de studenten een bericht over de digitale leeromgeving van de

ASRE. De studenten kunnen vanuit huis of op hun werk met hun persoonlijke inlogcode inloggen op www.ASREstudent.nl. Via deze leeromgeving wordt intensief contact onderhouden met de student door de nieuwsbrief die wekelijks wordt verstuurd. De studenten kunnen hier de OER, de studiewijzer, PowerPoint-slides, webcasts, hun cijfers en literatuur inzien en downloaden.

Elk semester wordt ingeluid met een introductiecollege. De programma manager van de desbetreffende opleiding en de studieadviseur geven uitgebreid uitleg over de inhoud en organisatie van het onderwijs. Gedurende het semester informeert de studieadviseur op informele wijze bij de studenten of er vragen zijn en de programmamanager, programma-coördinator of kerndocent geeft bij aanvang van een vak of module een toelichting.

Overwegingen

De visitatiecommissie stelt vast dat de studiebegeleiding en de informatievoorziening aan de masterstudenten de studievoortgang goed bevorderen. Studenten en alumni bevestigen dat de begeleiding en informatievoorziening optimaal aansluiten bij hun behoeften. De lijnen zijn kort en de ASRE reageert vlot en adequaat op persoonlijke situaties die studievoortgang kunnen belemmeren. De ASRE volgt de voortgang van de studenten zorgvuldig. De persoonlijke aanpak wordt door alle betrokkenen zeer gewaardeerd.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **goed**.

Kwaliteitszorg

De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE de kwaliteit van de beoogde eindkwalificaties, het programma, het personeel, de voorzieningen, de toetsing en de gerealiseerde eindkwalificaties via regelmatige formele en informele evaluaties bewaakt. De periodieke enquêtes zijn volgens de commissie signalerend en geven voldoende basisinformatie voor eventuele verbeteractiviteiten. Doordat het onderwijs doorlopend en op systematische wijze wordt gemonitord en geëvalueerd, en waar nodig vlot verbetermaatregelen worden getroffen, kan de ASRE proactief sturen op de realisatie van de vastgestelde streefdoelen. De kwaliteitszorg en de 'plan-do-check-act-cyclus' vormen zichtbaar een geïntegreerd onderdeel van de masteropleidingen.

Evaluatie

Standaard 9: De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **goed**.

Bevindingen

De streefdoelen van de masteropleidingen zijn opgenomen in het plan interne kwaliteitszorg, als onderdeel van het onderwijsbeleidsplan. De resultaten uit de evaluaties worden opgenomen in een jaarverslag, waarvan een verbeterplan voor het volgende jaar onderdeel uitmaakt. In de kwaliteitszorg wordt gebruik gemaakt van een Plan-Do-Check-Act-cyclus. Deze cyclus maakt het mogelijk om doorlopend verbeteringen door te voeren, die bijdragen aan het bereiken van de streefdoelen.

De masterprogramma's worden structureel op opleidings-, vak- en indien nodig op moduleniveau geëvalueerd en verbeterd. De evaluaties vinden zowel digitaal als mondeling plaats. Mondeling is er per vak minimaal één formeel evaluatiegesprek en daarnaast raadpleegt het programmamanagement met regelmaat studenten en docenten tijdens de loop van een vak. De ASRE legt de uitkomsten van de evaluaties vast in een evaluatieverslag, waarbij steeds wordt gekeken of de genomen verbetermaatregelen naar aanleiding van de evaluatie van het voorgaande semester vruchten hebben afgeworpen en of de evaluatie vraagt om nieuwe verbetermaatregelen. Het programmamanagement en de voorzitter en secretaris van de opleidingscommissie bespreken de evaluatieverslagen in een halfjaarlijks overleg.

Nadat de evaluatieverslagen inclusief verbetermaatregelen zijn vastgesteld, worden deze besproken in de opleidingscommissie. De opleidingscommissie brengt advies uit en het programmamanagement geeft hierop een reactie. Zowel het advies van de opleidingscommissie als de reactie van het programmamanagement worden opgenomen in het evaluatieverslag. Tot slot wordt het verslag ingediend in het managementteam van de ASRE en kunnen studenten het evaluatieverslag inzien, zodat zichtbaar is wat er met evaluatie-uitkomsten gebeurt en welke maatregelen worden getroffen.

Omdat MSRE-vakken een heel semester beslaan en bestaan uit verschillende modules, worden de modules afzonderlijk geëvalueerd. De kwaliteit van ieder vak wordt structureel geëvalueerd door studenten een online evaluatieformulier in te laten vullen. In de evaluatie wordt meegenomen: de inhoud van het vak/ de module, de inhoudelijke en didactische kwaliteiten van de docenten, de organisatie van het vak en de voorzieningen, de relatie tussen de vastgoedpraktijk en de leerdoelen, de kwaliteit van de toetsing en de studiebelasting.

Naast structurele digitale module- en vakevaluaties sluit de ASRE ieder vak af met een mondelinge evaluatiebijeenkomst, waaraan de programma manager of de programmacoördinator, de onderwijsmanager en minimaal drie studenten deelnemen. Daarnaast wordt een bijeenkomst georganiseerd om de masteropleiding in z'n geheel te bespreken. Een gesprek over zowel de positieve als de negatieve punten van het vak geven het programma management kwalitatieve informatie en geven de studenten de kans om hun mening te geven en hun ervaringen te delen over de kwaliteit van het vak en de opleiding. De ervaring van de ASRE is dat studenten hier graag gebruik van maken en dat de deelnemende studenten ook bij hun medestudenten te rade gaan.

De gesprekken geven volgens de kritische reflectie waardevolle informatie voor het programmamanagement.

Sinds collegejaar 2015-16 wordt aan docenten gevraagd een docentevaluatie in te vullen, zodat ook hun ervaring structureel wordt vastgelegd. In deze evaluatie beoordelen docenten hun eigen onderwijs en geven verbeterpunten aan voor het vak. Groot voordeel hiervan is dat de docenten meer betrokken worden in de kwaliteitszorg en dat docenten kritisch kijken naar hun eigen functioneren en nadenken over verbeteringen. Deze aanpassing moet nog verder worden geïntegreerd in de kwaliteitszorg en deel gaan uitmaken van de evaluatieverslagen.

Vertegenwoordigers uit het beroepenveld, de fellows, hebben zitting in de programma-adviesraad. In dit adviesorgaan bespreken de fellows samen met de hoogleraren van de ASRE, de research fellows, de programma managers en -coördinatoren de actualiteiten, ontwikkelingen en behoeften vanuit de praktijk. De hoogleraren bewaken het academisch niveau.

De examencommissie brengt jaarlijks haar advies uit over de OER. De commissie brengt dit advies hoofdzakelijk uit op basis van de ingekomen studentverzoeken. Zij krijgt door deze verzoeken inzicht in het opleidingsproces en kent hierdoor de knelpunten. Het advies wordt uitgebracht in de zomerperiode. Het OER-advies van de examencommissie en van de opleidingscommissie worden ingebracht in de MT-vergadering, waarbij de OER uiteindelijk voor het nieuwe jaar wordt vastgesteld.

De communicatie over evaluatie-uitkomsten richting studenten is verbeterd. De studenten krijgen sinds een aantal jaar na afloop van een vak inzicht in de evaluatie-uitkomsten en de maatregelen die worden genomen naar aanleiding van onderwijsbeoordelingen. Op deze wijze hoopt de ASRE enerzijds studenten te stimuleren mee te blijven denken en anderzijds wordt de studenten inzicht gegeven in de evaluatie-uitkomsten en de verbeterpunten waartoe deze hebben geleid. Hieraan zal ook de komende tijd aandacht worden besteed.

De streefdoelen die de ASRE zichzelf heeft opgelegd zijn het rapportcijfer 7,5 voor zowel de organisatie, de docenten en de vakken, een 8,0 voor de master-

opleidingen in hun geheel en een 7,0 voor de toetsing. Het streefcijfer voor het gemiddelde rapportcijfer van docenten is opgehoogd van een 7,0 naar een 7,5. Omdat de ASRE hoogwaardig onderwijs wil verzorgen, mogen hoge eisen gesteld worden aan de onderwijscapaciteiten van docenten. Bijna 50% van de docenten behaalt dit streefcijfer. Met docenten die lager scoren dan een 7,0 worden verbeterafspraken gemaakt of worden zij vervangen. Met docenten die lager scoren dan een 7,5, maar gelijk of hoger dan een 7,0, wordt geen gesprek gevoerd. Deze docenten ontvangen de evaluatieresultaten per mail, zodat ze kunnen nagaan waar verbetermogelijkheden liggen.

Sinds het collegejaar 2013-14 worden voor de masteropleidingen jaarverslagen geschreven. Hierin worden de doelen, resultaten en maatregelen uit het betreffende collegejaar uitgebreid besproken ten aanzien van het onderwijs, de docenten, de studenten en de toetsing.

De visitatiecommissie heeft bij het management van de opleidingen nagevraagd in hoeverre zij de wensen van studenten de inrichting van het onderwijs laten bepalen. Het management gaf aan dat zij niet in alle gevallen meegaan met de behoeften van studenten. Zij gaven als voorbeeld dat veel studenten moeite hebben met het onderwerp optietheorie. De helft van de studenten verzoekt om verwijdering van dit onderwerp uit het programma. Het management heeft besloten hierin niet mee te gaan, omdat zij het onderwerp belangrijk vinden voor de wetenschappelijke component van de programma's.

De studenten spraken zich tegen de visitatiecommissie zeer positief uit over de kwaliteitszorg: 'Dit is een verademing vergeleken met regulier onderwijs'; 'Het is hier heel goed georganiseerd'; 'je hebt het idee dat de ASRE constant met kwaliteitsverbetering bezig is'; en: 'er is veel bevoegdheid en kwaliteitsbewustzijn'. Studenten gaven aan dat zij niet alleen tijdens geplande evaluaties in de gelegenheid zijn om hun mening over het onderwijs te geven, maar kunnen altijd terecht bij de docenten, het management of de studieadviseur. Het is voor hen zichtbaar dat de ASRE de opmerkingen serieus neemt. Regelmatig worden zaken al tijdens het lopende onderwijs aangepast, mocht hier behoefte aan zijn.

Overwegingen

Het is de visitatiecommissie zichtbaar geworden dat de ASRE veel waarde hecht aan kwaliteitszorg en dit ook in haar cultuur heeft verankerd. Er zijn ambitieuze streefdoelen geformuleerd. ASRE streeft duidelijk naar een hoge kwaliteit en is zich er uitermate van bewust dat de mate waarin de vastgoedsector de laatste jaren is veranderd en ontwikkeld, voortdurende inhoudelijke aanpassingen in de masterprogramma's vereist. Doordat het onderwijs doorlopend en op systematische wijze wordt gemonitord en geëvalueerd, en waar nodig vlot verbetermaatregelen worden getroffen, stuurt de ASRE proactief op de realisatie van de vastgestelde streefdoelen.

De kwaliteitszorg en de 'plan-do-check-act-cyclus' vormen zichtbaar een geïntegreerd onderdeel van de masteropleidingen. Het consequente verbeterbeleid van ASRE heeft ook voor studenten praktische betekenis.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **goed**.

Toetsing

De visitatiecommissie stelt vast dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing. De vakken in beide opleidingen worden getoetst met een variatie aan toetsen, waarbij toetsing in de vorm van case-opdrachten regelmatig terugkomt. De gehanteerde toetsvormen zijn passend en de toetsen laten een duidelijke opbouw van kennis en inzicht naar toepassing op nieuwe contexten zien. In enkele gevallen kunnen de beoordelingscriteria en de formatieve schriftelijke feedback worden aangescherpt.

De examendomeincommissie geeft haar taak goed vorm om de kwaliteit van toetsen en tentamens te borgen en zich een eigenstandig oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten. De toetscommissie heeft als taak adequate toetsing van de leerdoelen te bewaken. De visitatiecommissie heeft waardering voor de grondige wijze waarop de opleidingen de kwaliteit van de toetsing en beoordeling borgen. De opleidingen beschikken over helder toetsbeleid en een goed functionerende, proactieve toets- en examencommissie met competente leden.

Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De ASRE wil bereiken dat studenten zich gedurende de gehele onderwijsperiode intensief met de stof bezig houden. Mede daarom zijn er per vak meerdere toetsen geprogrammeerd.

- De vakken van de MRE worden getoetst met een variatie aan toetsvormen, zoals individuele en groepsopdrachten, (deel)tentamens en de scriptie. De meeste vakken (variërend van 4 EC tot 11 EC) bevatten twee toetsen.
- De grotere vakken van de MSRE (15 EC) zijn ieder opgedeeld in modules die afzonderlijk worden getoetst, meestal met een schriftelijke tentamen. De studenten sluiten het MSRE-vak af met een integrale casus, waarvoor de in de module behandelde stof wordt gebruikt en waarmee wordt getoond hoe de totale stof van het vak geïntegreerd wordt.

De ASRE is van mening dat tijdens een case-uitwerking zowel door de groepssamenstelling als in de problematiek het multi- en interdisciplinair aanpakken van vraagstukken het meest wordt bevordert. Daarom komt toetsing in de vorm van de case-opdracht meerdere keren terug in de opleidingen.

Een tentamen wordt voor een jaargang in elk geval twee maal aangeboden. De student heeft de mogelijkheid om bij een volgende jaargang nog éénmaal te herkansen. De student wordt dan getoetst over het verplichte studiemateriaal van de volgende jaargang. Voor schrijfopdrachten zoals een casus, essay en paper gelden slechts twee inlevermogelijkheden. Er is bewust gekozen om compensatiemogelijkheden niet toe te staan. De ASRE-studenten zijn professionals, die volgens de ASRE bewust voor de masteropleidingen kiezen en alle toetsen voldoende kunnen en willen afronden.

Uit evaluaties blijkt dat studenten relatief minder tevreden zijn over de toetsing dan over overige aspecten van de opleiding. Over de essayopdrachten zijn studenten over het algemeen genomen wel tevreden. Studenten vinden het didactisch gezien een goede manier van toetsing. Het wordt gezien als een gedegen voorbereiding op het schrijven van een scriptie en het dwingt de student om een visie te vormen en argumenten te onderbouwen. Over de casusopdrachten zijn studenten kritischer. De cases worden niet altijd even actueel bevonden en ondanks de beoordelingsformulieren is het voor de student niet altijd duidelijk hoe de beoordeling tot stand komt. Beoordelingseffecten blijken lastig om geheel uit te sluiten. Om dit tot het minimale te beperken, wordt sinds kort voorafgaand aan de casuspresentatie de beoordeling uitgebreid opgetekend op het beoordelingsformulier en wordt een voorlopig cijfer vastgesteld. Na aanleiding van de presentatie kan dit cijfer met maximaal 0,5 punt worden aangepast. Na afloop van de casusjurering ontvangen de studenten het beoordelingsformulier

met de uitgebreide totstandkoming van de beoordeling per mail.

Studenten gaven aan de visitatiecommissie aan dat zij zowel mondelinge als schriftelijke feedback ontvangen op toetsen. Bij de MSRE hebben de studenten na iedere tussentoets een feedbacksessie. De studenten vertelden dat zij met name bij groepsopdrachten mondeling (en soms informeel) meer feedback ontvangen dan zij in andere opleidingen hebben ervaren. De schriftelijke feedback beoordelen zij als voldoende, maar zou in enkele gevallen specifieker kunnen om van nut te zijn voor verdere professionalisering.

Borging van kwaliteit van toetsing

Voor aanvang van de opleiding wordt het toetsprogramma door de programmamanager vanuit zijn rol als hoofdexaminator samengesteld. De programmamanager doet dit in overleg met de programma-coördinator, kerndocent en onderwijsmanager en houdt hierbij rekening met de bevindingen uit de evaluaties. Het toetsprogramma wordt besproken en vastgesteld in de toetscommissie.

De examencommissie heeft de verantwoordelijkheid voor de borging van de kwaliteit van toetsen en examens. Daarnaast ziet de examencommissie toe op de correcte uitvoering van de OER en het aanwijzen van examinatoren. De examencommissie accordeert sinds 2015 het toetsprogramma vóór aanvang van het studiejaar.

De toetscommissie heeft als taak adequate toetsing van de leerdoelen te bewaken aan de hand van de aangeleverde toetsvragen. Ter bevordering van de deskundigheid binnen de toetscommissie is deze commissie eind 2015 uitgebreid met een toetsdeskundige, die werkzaam is bij de Vrije Universiteit. Met behulp van deze toetsdeskundige worden dekkingsmatrixen, toetsplannen en toetsmatrijzen opgesteld en worden gekozen toetsvormen opnieuw bekeken. Voor alle toetsen zullen toetsdossiers worden gemaakt. Examinatoren worden voortaan actief gestimuleerd om nog ruimer voor de toetsdatum tentamenvragen aan te leveren, zodat de toetscommissie voldoende tijd heeft om de vragen op inhoud en relevantie te beoordelen. De toetscommissie zal de examencommissie in haar jaarverslag gaan berichten welke uitkomsten door de hantering van de PDCA-cyclus zijn doorgevoerd.

Deze verbeterslag is nog gaande en zal voortdurend onder de aandacht blijven.

Door de BKO-trainingen en de begeleiding van de externe toetsdeskundige is de kennis van en inzicht in toetsing vergroot. Het opstellen van toetsplannen voor alle vakken, waarin nadrukkelijker toetsvormen zijn afgestemd op de leerdoelen en beleidsideeën om bijvoorbeeld beoordelingseffecten tegen te gaan, zullen naar verwachting van de ASRE leiden tot verdere verbetering van de kwaliteit van toetsing.

De ASRE heeft een toetsbeleid opgesteld. In dit toetsbeleid staan de randvoorwaarden, waaraan de inhoud en de wijze van toetsing moeten voldoen. Uitgangspunt is dat het onderwijsmanagement de organisatie rondom de toetsing verzorgt, het programmamanager instaat voor de kwaliteit van de toetsing en de examencommissie deze kwaliteit borgt. Het beleid beschrijft de werkwijze van diverse commissies en examinatoren en maakt transparant hoe de kwaliteit wordt bewaakt en voortdurend wordt verbeterd.

Met behulp van een dekkingsmatrix, toetsplan en toetsmatrijzen zorgt de ASRE ervoor dat het toetsprogramma de eindkwalificaties van de opleidingen afdekt. Ter verhoging van de validiteit van de toetsen vindt geregeld afstemming plaats met het werkveld en de student.

De uitwerkingen van de essay- en case-opdrachten en de scriptie worden door het plagiaatdetectiesysteem van Turnitin-Ephorus gehaald. Er zijn maxima gesteld van respectievelijk 5% (casus of scriptie) en 9% (essay). Tijdens de opleiding worden de studenten met een score boven de 5% of 9% geholpen om zich te bekwamen in het wetenschappelijk schrijven. Op het beoordelingsformulier van het essay en de casus krijgen zij aanwijzingen met verbeterpunten. Ook tijdens de scriptiemodule worden de studenten begeleid in de kunst van het schrijven. Het percentage plagiaatgevalen is gering. In geval van opzettelijk plagiaat worden maatregelen getroffen en kan een student in het ergste geval worden uitgesloten van de opleiding.

Overwegingen

De visitatiecommissie stelt vast dat de opleidingen beschikken over een adequaat systeem van toetsing. De gehanteerde toetsvormen zijn passend en de toetsen laten een duidelijke opbouw van kennis en inzicht naar toepassing op nieuwe contexten zien. In enkele gevallen kunnen de beoordelingscriteria en de formatieve schriftelijke feedback worden aangescherpt.

De visitatiecommissie heeft waardering voor de grondige wijze waarop de opleidingen de kwaliteit van de toetsing en beoordeling borgen. De opleidingen beschikken over helder toetsbeleid en een goed functionerende, proactieve toets- en examencommissie met competente leden. Daarnaast hebben de docenten voldoende expertise op het terrein van toetsing en beoordeling. De visitatiecommissie stelt

vast dat de ASRE het afgelopen jaar een grote slag heeft gemaakt in het verhogen van de toetsvaliditeit. Zij koppelen de eindkwalificaties nu zorgvuldiger aan de toetsen. Zoals de visitatiecommissie ook bij standaard 3 heeft opgemerkt, kunnen de opleidingen hier nog een concretiseringslag in slaan. De toetsmatrices kunnen scherper.

Op grond van bovenstaande beoordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Gerealiseerde eindkwalificaties

De visitatiecommissie stelt vast dat de opleidingen aantonen dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd. Beide masteropleidingen worden afgerond met een scriptie. De visitatiecommissie constateert dat de ASRE met het scriptietraject op adequate wijze toetst of de masterstudenten de eindkwalificaties hebben behaald. In de scripties laten de studenten een voldoende eindniveau zien. De studenten kiezen relevante onderzoeksthema's. De behandelde problemen worden vanuit een bredere maatschappelijke context benaderd, waardoor de meeste scripties multidisciplinair en soms interdisciplinair te noemen zijn. De samenvattingen zijn meestal goed geschreven en de reflecties op het onderzoek zijn sterk. Wel mist de visitatiecommissie in een aantal scripties een reflectie op de vaak voorkomende imperfectie van vastgoeddata. Ook kunnen studenten in sommige gevallen de gehanteerde methode beter onderbouwen. De visitatiecommissie vindt de verschillen tussen de scripties van beide masteropleidingen beperkt. De visitatiecommissie is van mening dat de onderzoeksvragen van de MRE-studenten van meer strategisch niveau mogen zijn.

Gerealiseerde eindniveau

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd..

De commissie beoordeelt deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Bevindingen

Toetsing eindniveau

Beide masteropleidingen worden afgerond met een scriptie. De studenten worden door de ASRE geholpen bij het formuleren van een scriptieonderwerp, het uitwerken in een bruikbare onderzoeksopzet, het zoeken van literatuur en de eerste stappen in het doen van onderzoek. De afstudeeronderzoeken van studenten dienen aan te sluiten bij hun specialisatie en bij de domeinspecifieke onderzoeksagenda's. Na het inleveren van een goedgekeurde scriptieopzet wijst de ASRE een begeleider, die tevens eerste beoordelaar is, toe.

De voortgang van het opleveren van de scriptie ligt in handen van de student. De Handleiding Scripties schrijft voor dat de student vijf begeleidingsmomenten krijgt met de begeleider, waarna een conceptscriptie op de daarvoor geldende deadline moet worden ingeleverd. Na inlevering van de conceptscriptie beoordeelt de begeleider (de eerste beoordelaar) samen met een tweede beoordelaar de scriptie. De goedkeuring wordt afgegeven nadat aan de minimale vereisten voor een wetenschappelijke scriptie is voldaan. De verdediging van het onderzoek vindt plaats ten overstaan van beide examina-

toren, die daarvoor speciaal benoemd zijn door de examencommissie.

De commissie hanteert sinds 2016 een profiel voor nieuw te benoemen scriptie-examinatoren. De scriptie-examinatoren hebben hierdoor een ander profiel dan de vak-examinatoren. De examencommissie meent het kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek door de studenten extra te moeten borgen door aanstelling van gepromoveerde begeleiders of begeleiders met veel onderzoekservaring en -affiniteit.

De examencommissie vindt het cruciaal dat de kwaliteit van de beoordeling van de afstudeerwerken niet ter discussie staat. Vanaf 2014 voert de commissie daartoe jaarlijks een zogenaamde cross check uit. De commissie heeft naar aanleiding van de uitkomsten twee aanwijzingen doen uitgaan om de kwaliteit van het scriptietraject nog beter te kunnen borgen. De conceptversie moet aan minimale vereisten voldoen om te kunnen worden goedgekeurd en voor de uiteindelijke beoordeling is een beoordelingsmatrix opgesteld. Deze regelingen zijn opgenomen in de Handleiding Scripties.

De visitatiecommissie heeft de begeleiding van het scriptietraject besproken met alumni en met studenten in de afstudeerfase. Het valt de visitatiecommissie op dat er grote verschillen tussen de begeleiding bestaan. De richtlijn is dat de student vijf maal begeleiding kan vragen. In de praktijk ontvangen sommige studenten veel meer begeleiding. Andere studenten maken minder dan vijf maal gebruik van de be-

geleiding. De alumni en studenten spraken zich positief uit over de afstudeerbegeleiding.

Om de studierendementen wat betreft het afronden van de scriptie te verbeteren, worden studenten jaarlijks gebeld en wordt hun planning besproken en nagegaan tegen welke problemen ze aanlopen. Op het eerste gezicht lijkt het nabellen van studenten nog niet te leiden tot verbetering van de doorlooptijd. Het wordt door de studenten wel gewaardeerd en het geeft de ASRE goede informatie over de planning van de betreffende studenten. Daarnaast organiseert de ASRE ruim twee maanden nadat de colleges van de scriptiemodule zijn afgerond een extra terugkomdag. Dit is een bijeenkomst waarin de studenten hun resultaten presenteren. Hiermee tracht de ASRE uitstelgedrag te reduceren.

Overwegingen

De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE met het scriptietraject op adequate wijze toetst of de masterstudenten de eindkwalificaties hebben behaald. De visitatiecommissie daagt de ASRE uit om ervoor te zorgen dat de scripties nog meer dan nu binnen de vastgestelde onderzoeksagenda's gaan vallen. De scripties van studenten kunnen dan nog sterker dan nu het geval is gaan bijdragen aan de ontwikkeling van het vak en het opwerpen van nieuwe kennisvragen. De begeleiding van de afstudeerfase wordt door de begeleiders verschillend ingestoken. De visitatiecommissie constateert dat begeleiders bijvoorbeeld verschillen in de wijze waarop zij de planning van het traject bewaken. De ASRE neemt maatregelen om de begeleiding uniformer te maken. De visitatiecommissie adviseert de ASRE om dit goed te (blijven) monitoren.

Om zich een oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten, heeft de commissie vijftien recente scripties van de MRE en vijftien scripties van de MSRE gelezen (zie bijlage 6). De commissie stelt vast dat de scripties van voldoende tot goed niveau zijn. De becijfering van de scripties is vergelijkbaar met de oordelen van de visitatiecommissie. De studenten kiezen relevante onderzoeksthema's. De behandelde

problemen worden vanuit een bredere maatschappelijke context benaderd, waardoor de meeste scripties multidisciplinair en soms interdisciplinair te noemen zijn. De samenvattingen zijn meestal goed geschreven en de reflecties op het onderzoek zijn sterk. Wel mist de visitatiecommissie in een aantal scripties een reflectie op de vaak voorkomende imperfectie van vastgoeddata. Ook kunnen studenten in sommige gevallen de gehanteerde methode beter onderbouwen. De methode moet bepalend zijn voor de onderzoeksvraag en de verzameling en analyse van data. Kijkend naar de scripties stelde de commissie vast dat deze volgorde niet altijd juist werd gehanteerd. Studenten weten de onderzoeksuitkomsten goed toe te passen op de werkomgeving en beschrijven wetenschappelijke implicaties. In de scripties wordt regelmatig verwezen naar standaardliteratuur. De visitatiecommissie adviseert de begeleiders om de studenten uit te dagen om breder te zoeken naar passende literatuur.

De visitatiecommissie vindt de verschillen tussen de scripties van beide masteropleidingen beperkt. De visitatiecommissie is van mening dat de onderzoeksvragen van de MRE-studenten van meer strategisch niveau mogen zijn.

De scores op de beoordelingsformulieren leiden volgens de visitatiecommissie niet helder naar het eindoordeel. Sommige scripties met het eindoordeel 7 kende vooral scores 'voldoende' en 'goed', terwijl een andere scriptie met hetzelfde eindoordeel scores met 'matig' en 'voldoende' kende. De visitatiecommissie stelt vast dat de ASRE zich hier van bewust is en verbeteringen doorvoert in de beoordelingssystematiek. De visitatiecommissie waardeert de keuze van de ASRE om te gaan werken met beoordelingsmatrices, waarbij de opleidingen er volgens de visitatiecommissie voor moeten waken dat dit niet ten koste zal gaan van de variatie in cijfers. Soms heeft een dergelijke werkwijze een afvlakking in de becijfering tot gevolg.

Op grond van bovenstaande oordeelt de visitatiecommissie deze standaard voor zowel de MRE als de MSRE als **voldoende**.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deskundigheid	De deskundigheid blijkt uit
a. deskundigheid ten aanzien van de ontwikkelingen in het vakgebied;	<p>Geert Dewulf has written numerous publications on Public-Private Partnerships. His research focuses on public private governance issues and strategic planning. He was scientific president of BSIK program PSIBouw, and Scientific director of the 3TU (Federation of the Dutch Technical Universities) Center of Expertise on the Built Environment. He is also a member of the Program Board of the NWO Program Urban Regions in the Delta.</p> <p>Jorn van de Wetering is a Researcher and Lecturer in Real Estate Appraisal at Real Estate & Planning in Henley Business School (University of Reading). Responsible for delivery of Investment Appraisal and Real Estate Sustainability modules and lectures on postgraduate programmes. Deputy Programme Director. Involved in ongoing research projects</p> <p>Geert de Nekker is Director Internationaal Vastgoed bij Syntrus Achmea Real Estate & Finance. Hij is verantwoordelijk voor het managen van het buitenlands vastgoed, waaronder de aan- en verkoop.</p>
b. internationale deskundigheid;	<p>Geert Dewulf was the UPS Foundation Visiting Professor and Visiting Fellow since 2015 at Stanford University. He was a Visiting Fellow at Harvard University</p> <p>Geert de Nekker is Director Internationaal Vastgoed bij Syntrus Achmea Real Estate & Finance. Syntrus Achmea is actief in Europa, Azië en Noord-Amerika</p> <p>Jorn van de Wetering is a Researcher and Lecturer in Henley Business School (University of Reading).</p>
c. werkvelddeskundigheid in het voor de opleiding relevante beroepenveld;	<p>Geert de Nekker is Director Internationaal Vastgoed bij Syntrus Achmea Real Estate & Finance. Hij is verantwoordelijk voor het managen van het buitenlands vastgoed, waaronder de aan- en verkoop. Syntrus Achmea is actief in Europa, Azië en Noord-Amerika.</p> <p>Geert Dewulf was president of BSIK program PSIBouw, and until 2012 Scientific director of the 3TU (Federation of the Dutch Technical Universities) Center of Expertise on the Built Environment.</p> <p>Jorn van de Wetering is involved in several applied research projects in close cooperation with the working field. E.g. a project sponsored by the University of the West of England and real estate consultant King Sturge LLP that investigated energy efficiency of existing office buildings and sustainability aspirations of occupiers in these buildings.</p>

<p>d. recente ervaring met het geven of ontwikkelen van onderwijs op het desbetreffende opleidingsniveau (bachelor of master) alsmede oriëntatie (hbo of wo) en deskundigheid ten aanzien van de door de opleiding gehanteerde onderwijsvorm(en) en toetsdeskundigheid ¹;</p>	<p>Jorn van de Wetering is a and Lecturer at Henley Business School (University of Reading). Responsible for delivery and testing of Investment Appraisal and Real Estate Sustainability modules and lectures on postgraduate programmes. Geert Dewulf is Dean of the Faculty of Engineering Technology and Professor of Planning and Development at the University of Twente. Thesis advisor and examiner on many MSc theses.</p>
<p>e. visitatie- of auditdeskundigheid;</p>	<p>Raoul van Aalst acted as a chair on many programme assessments (both HBO and WO). Geert Dewulf and Geert de Nekker participated in several NVAO assessments</p>
<p>f. studentgebonden deskundigheid.</p>	<p>Dirk Janssen is a Master student Innovation Sciences at TU Eindhoven. He holds a BA degree from Maastricht University College and participated in numerous international projects, including a minor at KU Leuven. He participated in several assessments in higher education.</p>

¹ Hieronder worden bijvoorbeeld afstandsonderwijs, werkplekgerelateerd onderwijs, flexibel onderwijs competentiegericht onderwijs of onderwijs voor excellente studenten verstaan. Toetsdeskundigheid kan bijvoorbeeld worden aangetoond aan de hand van certificaten zoals BKO/SKO/BKE/SKE of lidmaatschappen van bijvoorbeeld toets- en examencommissies.

Bijlage 2 Programma visitatie

Datum: 23 en 24 november 2016

Adres: Jollemanhof 5, 1019 GW Amsterdam

23 november 2016: verkenning

14.30 – 16.00	Aankomst commissie interne vergadering	
16.00 – 16.45	<i>Bestuur en directie</i> Kennismaking, doel en programma visitatie	<i>drs. J. van der Ende</i> <i>drs. L.B. Uittenbogaard</i> <i>drs. R.F. Nijhof</i> <i>drs. J. Endenburg</i> <i>drs. A.R. Marquard</i> <i>drs. W. J. van der Post</i>
16.45 – 17.30	<i>Showcase</i> Mogelijkheid tot het profileren van de opleidingen	
17.30 – 18.00	<i>Inlooppreekuur</i> Mogelijkheid voor studenten en medewerkers voor gedach- tewisseling met commissie, tevens bestudering van docu- menten	
18.00 – 19.00	<i>Werkveld, alumni</i> Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstude- ren	<i>ir. G. Soebiantono MSc MSRE</i> <i>drs. A.A. van Buren MSc MSRE</i> <i>ing. R.P.R. Linssen MSc MSRE</i> <i>drs. M. Mosselman MSc MSRE</i> <i>mr. C.J.J.C. Arnouts MSc MRE</i> <i>ing. N.B.M. Brink MSc MRE</i>
19.00 – 19.15	Afsluiting van de dag, bepalen aandachtspunten voor dag 2	

24 november 2016: verdieping

09.00 – 09.30	Aankomst commissie	
09.30 – 11.00	<i>Docenten</i> Doelen van de opleidingen, programma's, toetsing, kwaliteit docenten	<i>prof. dr. O.A.L.C. Atzema</i> <i>prof. dr. J.B.S. Conijn</i> <i>dr. ir. G.K. Peek MRICS</i> <i>dr. M.I. Dröes</i> <i>dr. R.L. Morel</i> <i>drs. A.T.G. van Welie</i> <i>drs. A.R. Marquard</i> <i>drs. W. J. van der Post</i>
11.30 – 12.00	<i>Examencommissie</i> Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	<i>prof. dr. P. van Gool FRICS</i> <i>ing. R.P.R. Linssen MSc MSRE</i>

		<i>mr. N. Vlek-Pilaar</i> <i>H.C.M.P. Herbolt - Soudant</i>
12.00 – 13.00	Lunch en documentenbeoordeling	
13.00 – 14.00	<i>Studenten MRE</i> Programma, toetsing, kwaliteit docenten	<i>mr. drs. S. Overes RA</i> <i>drs. B. Wilberts</i> <i>drs. B. Molenkamp</i> <i>J. Bruggeman MSc</i>
14.00 – 15.00	<i>Studenten MSRE</i> Programma, toetsing, kwaliteit docenten	<i>K. S. Gerrits MSc</i> <i>drs. J. Zijda</i> <i>A.W. Loenen</i> <i>drs. M. van Veenendaal</i>
15.00 – 16.30	Aanvullend onderzoek, formuleren conclusies	
16.30 – 17.00	Terugkoppeling resultaten, afsluiting van de visitatie	<i>drs. L.B. Uittenbogaard</i> <i>drs. R.F. Nijhof</i> <i>drs. J. Endenburg</i> <i>drs. A.R. Marquard</i> <i>drs. W. J. van der Post</i> <i>mr. N. Vlek-Pilaar</i>

Bijlage 3 Kwantitatieve gegevens

Kwantitatieve gegevens over de opleidingen

1. In-, door- en uitstroomgegevens van - zo mogelijk - de laatste 6 cohorten;

MRE

De studierendementen voor de MRE-opleiding zijn per cohort in kaart gebracht. In de berekening van het aantal studenten per cohort worden de uitschrijvingen niet meegenomen (# studenten: # ingeschreven studenten bij start van de opleiding minus het # uitschrijvingen).

	Totaal # studenten	# studenten dat nominaal afstudeert	% studenten dat nominaal afstudeert	# studenten dat nominaal afstudeert + 1 jaar	% studenten dat nominaal afstudeert + 1 jaar	# studenten dat afstudeert tussen 3 en 3,5 jaar	% studenten dat afstudeert binnen 3,5 jaar
Cohort 2015	19	-	-	-	-	-	-
Cohort 2014	22			-	-	-	-
Cohort 2013	18	15	83,3%	1	5,6%		
Cohort 2012	18	16	88,9%	1	5,6%	1	5,6%
Cohort 2011	29	19	65,5%	2	6,9%	8*	27,5%

*Hiervan heeft 1 student uitstel gekregen van Excie en is binnen 3½ jaar afgestudeerd.

MSRE

De MSRE-opleiding kent geen cohorten. Studenten volgen allen hun eigen route en kunnen indien gewenst een pauze inlassen. De MSRE-student mag drie jaar over de studie doen, daarbij telt alleen de daadwerkelijke studietijd. De student mag de studie tussentijds tijdelijk onderbreken, mits dit tijdig wordt aangegeven. Na drie jaar studieparticipatie (een half jaar per vak en 1,5 jaar voor het scriptietraject), kan een student alleen nog afstuderen na herinschrijving en als de toetscijfers van de student nog niet zijn vervallen (vijf jaar geldigheidstermijn).

Bij de MSRE-opleiding is gekozen voor een alternatieve wijze wat betreft het berekenen van het studierendement. Studenten kunnen een MSRE-vak volgen als onderdeel van de MSRE-opleiding, maar ook als een losstaande opleiding. Studenten die de intentie hebben om de gehele MSRE-opleiding te volgen, schrijven zich vaak pas in voor de MSRE-opleiding bij de start van de scriptiemodule. Daar komt bij dat studenten maximaal 5 jaar over de opleiding kunnen doen. Als gevolg van de flexibele structuur van de MSRE-opleiding, studenten kunnen een MSRE-vak als losse opleiding volgen, studenten kunnen zich per vak inschrijven en kunnen een pauze inlassen, is het moeilijk om te bepalen wat de studierendementen zijn. Om deze reden is ervoor gekozen om de rendementen in kaart te brengen vanaf de scriptiemodule. Omdat de meeste studenten zich pas inschrijven voor de MSRE-opleiding vanaf de scriptiemodule, kunnen deze studenten vanaf dat moment pas officieel als MSRE-student aangemerkt worden. In de jaarverslagen van de MSRE-opleiding staan de studieresultaten per MSRE-vak opgenomen.

De kolommen 'Scriptie afgerond binnen half jaar/ 1 jaar/ 1½ jaar' gelden allen als nominale studieduur, aangezien studenten bij start van de scriptiemodule de mogelijkheid krijgen hun scriptie binnen anderhalf jaar af te ronden.

Overzicht studierendement scriptietraject

Semester start scriptie-module	Aantal studenten	Scriptie afgerond binnen half jaar	Scriptie afgerond binnen 1 jaar	Scriptie afgerond binnen 1,5 jaar	Percentage studenten dat nominaal afstudeert	Scriptie afgerond na 1,5	Nog niet afgerond	Uitgeschreven
2016-I	15							
2015-II	17	1						
2015-I	18	1	4					
2014-II	9	1	1	3	55%	-	4	-
2014-I	19	-	4	6	53%	3	6	-
2013-II	21	-	6	8	67%	1	6	-
2013-I	18	1	3	5	50%	4	3	2
2012-II	19	3	5	5	68%	2	4	-
2012-I	18	1	3	5	50%	4	3	2
2011-II	26	1	5	4	38%	8	5	3

Na start van de scriptiemodule hebben de studenten 1,5 jaar om hun scriptie af te ronden. Als studenten na het verstrijken van deze termijn hun scriptie nog niet hebben afgerond, kan alleen nog afgestudeerd worden indien de student zich inschrijft voor een extra semester scriptiebegeleiding, mits de geldigheidstermijn van tentamens niet is overschreden. Gebleken is dat ruim 40% van de studenten langer dan 1,5 jaar doet over het afronden van de scriptie. Uit gesprekken met studenten blijkt dat dit vooral komt door uitstelgedrag van studenten. Bij de scriptie liggen de deadlines ver in de toekomst en daardoor schuiven studenten het eerder voor zich uit. Er worden andere prioriteiten gelegd.

Uitschrijvingen

Onderstaand overzicht van de MRE-opleiding laat het aantal uitschrijvingen per cohort zien. De basis voor de berekening van de uitschrijvingen is het aantal studenten dat zich heeft uitgeschreven of niet meer kan afstuderen omdat de geldigheidstermijn van tentamencijfers is komen te vervallen.

MRE	Totaal # studenten bij start opleiding	# uitschrijvingen	% uitschrijvingen
Cohort 2014	22	0	0,0%
Cohort 2013	19	1*	5,3%
Cohort 2012	19	1	5,3%
Cohort 2011	29	0	0,0%

*Doorgeschoven naar cohort 2014.

In volgend overzicht staat per collegejaar vermeld hoeveel MSRE-studenten dat jaar zijn ingestroomd, zijn uitgeschreven en zijn afgestudeerd. Bij de berekening van ' # studenten ingeschreven ' zijn alleen de studenten meege-
nomen die zich hebben ingeschreven voor de gehele MSRE-opleiding. De afname wat betreft het aantal inschrijvingen is vertekend, aangezien de meeste studenten zich pas in de loop van het opleidingstraject inschrijven voor de gehele MSRE. Uiteindelijk zullen zich jaarlijks tussen de 30 en 40 studenten inschrijven voor de MSRE-opleiding.

MSRE	# studenten ingeschreven	# studenten uitgeschreven	# studenten afgestudeerd
2015-2016	11	6	28
2014-2015	27	4	30
2013-2014	32	9	41
2012-2013	23	14	32
2011-2012	39	10	39

2. Gerealiseerde docent-student ratio;

De ASRE beschikt over 22,45 FTE verdeeld over 35 medewerkers. Ongeveer 63 procent van het personeel betreft het management en de ondersteuning en 43 procent van het personeel in dienst heeft (mede) een onderwijsaanstelling. Zoals aangegeven is het merendeel van de docenten niet in dienst bij de ASRE, hun aandeel in het onderwijs wordt meegerekend in de beschikbare onderwijs capaciteit.

De ASRE rekent voor ieder uur onderwijs (het Docent Contact Uur) 4,6 uur aan voorbereidingstijd en nazorg. Voor 1 uur college staat 5,6 uur in totaal; per uur college worden er 4,6 uur besteed aan voorbereiden collegestof, tentamenvragen maken en nakijken, evaluaties bespreken, vragen van studenten beantwoorden.

Bij het bepalen van de beschikbare onderwijs capaciteit gaat de ASRE uit van de gelijkstelling van 1 FTE aan 300 Docent Contact Uren. Dit uitgangspunt is gebaseerd op de volgende redenering: een fulltime dienstverband (1 FTE) komt qua aantal werkuren ongeveer neer op 1680 uur per jaar (exclusief alle vakantie en ADV-dagen). 1680 uur gedeeld door 5,6 (voor ieder uur onderwijs staat in totaal 5,6 uur) komt neer op 300 Docent Contact Uren (1 FTE = 300 DCU).

De docent-student ratio wordt gemeten door het FTE aan onderwijs capaciteit te berekenen (het totaal aantal Docent Contact Uren per opleiding gedeeld door 300). Vervolgens wordt het aantal studenten gedeeld door het aantal FTE. Dit getal geeft de docent-student ratio weer.

MRE

De beschikbare onderwijs capaciteit voor de MRE-opleiding is 1,6 FTE. De onderwijs capaciteit (de Docent Contact Uren, inclusief collegevoorbereiding en nazorg) per jaar voor de MRE-opleiding betreft 2620,8 uur. Bij 45 studenten is de student-docent ratio 1:29 (1 FTE per 29 studenten).

MRE-Vak	Docent Contact Uren
Marktanalyse	74*
Strategisch management	43
Legal management	24
Investeringsanalyse	70
Portfolio management	40
Urban management	24
Strategie synthese	18
Studiereis New York	20
Scriptiemodule	24
Scriptiebegeleiding	140**
Totaal	468

*Inclusief 16 uur voor de studiereis

**7 dcu voor 20 studenten per jaar (6 dcu begeleider en 1 dcu tweede beoordelaar)

MSRE

De beschikbare onderwijs capaciteit voor de MSRE-opleiding is 2,2 FTE. De onderwijs capaciteit (de Docent Contact Uren, inclusief collegevoorbereiding en nazorg) per jaar voor de MSRE-opleiding betreft 3673,6 uur. Bij 80 studenten* per jaar is de student-docent ratio 1:36 (1 FTE per 36 studenten).

*Jaarlijks volgen gemiddeld 80 studenten de MSRE-opleiding (35 studenten jaar 1, 35 studenten jaar 2 en 10 studenten die uitlopen).

Vak	Docent Contact Uren
Marktanalyse	94
Investeringsanalyse	88
Vastgoedbeleggen	102*
Real Estate Valuation	104*
Gebieds- en Vastgoedontwikkeling	104*
Scriptiemodule	24
Scriptiebegeleiding	140**
Totaal	656

*Inclusief 16 uur voor de studiereis

**7 dcu voor 20 studenten per jaar (6 dcu begeleider en 1 dcu tweede beoordelaar)

3. Gemiddeld aantal contacturen per fase van de studie (een fase kan bijvoorbeeld aangegeven worden in reguliere studiejaren, de stage en de afstudeerperiode).

MRE

Vak	ECTS	Contacturen
Marktanalyse	7 ECTS	74*
Strategisch management	8 ECTS	43
Legal management	4 ECTS	24
Investeringsanalyse	11 ECTS	70
Portfolio management	6,5 ECTS	40
Urban management	5 ECTS	24
Strategie synthese	2 ECTS	18
Studiereis New York	1,5 ECTS	20
Scriptie	17,5 ECTS	30**
	62,5 ECTS	334

*Inclusief 16 uur voor studiereis

**Inclusief 6 contacturen begeleiding scriptie per student

MSRE – contacturen per leerlijn

Vak	ECTS	Contacturen
Marktanalyse	15 ECTS	94
Investeringsanalyse	15 ECTS	88
Vastgoedbeleggen	15 ECTS	102*
Scriptie	17,5 ECTS	30**
	62,5 ECTS	298

*Inclusief 16 uur voor studiereis

**Inclusief 6 contacturen begeleiding scriptie per student

Vak	ECTS	Contacturen
Marktanalyse	15 ECTS	94
Investeringsanalyse	15 ECTS	88
Gebieds- en Vastgoedontwikkeling	15 ECTS	88*
Scriptie	17,5 ECTS	30**
	62,5 ECTS	300

*Inclusief 16 uur voor studiereis

**Inclusief 6 contacturen begeleiding scriptie per student

Vak	ECTS	Contacturen
Marktanalyse	15 ECTS	94
Investeringsanalyse	15 ECTS	88
Real Estate Valuation	15 ECTS	88*
Scriptie	17,5 ECTS	30**
	62,5 ECTS	300

*Inclusief 16 uur voor studiereis

**Inclusief 6 contacturen begeleiding scriptie per student

Bijlage 4 Eindkwalificaties

MRE

1. De MRE-er is in staat complexe strategische beslissingsvraagstukken in de vastgoedkunde besluitvaardig op te lossen. De MRE-er kan daartoe:

- deze vraagstukken vanuit verschillende disciplines onderzoeksmatig benaderen;
- beargumenteerde afwegingen maken tussen economische en maatschappelijke belangen;
- interorganisatieel en interdisciplinair samenwerken
- aan diverse stakeholders hierover rapporteren en adviseren.

2. De MRE-er is in staat om vastgoedvraagstukken integraal en diepgaand te analyseren en te interpreteren met name waar het managementtheoretische en bedrijfseconomische disciplines betreft teneinde (maatschappelijke) waarde-innovatie te creëren.

3. De MRE-er is in staat om:

- het wetenschapsgebied vastgoedkunde en (verschillen in) het gedachtegoed daarbinnen te evalueren en toe te passen in complexe beslissingsvraagstukken en
- actuele (internationale) ontwikkelingen op het gebied van de vastgoedkunde in theorie en praktijk kritisch te beschouwen en te plaatsen in het actuele discours.

4. De MRE-er is in staat om zelfstandig een onderzoek binnen het domein van de vastgoedkunde voor te bereiden en uit te voeren met behulp van algemene methoden en technieken van wetenschappelijk onderzoek, en de onderzoeksresultaten te vertalen in een integraal advies aan vastgoedorganisaties.

5. De MRE-er is in staat om vakliteratuur, beleidsdocumenten en andere relevante bronnen diepgaand te analyseren, interpreteren en kritisch te beoordelen ten behoeve van eigen onderzoek in het domein van de vastgoedkunde. De MRE-er is in staat om een beargumenteerde positie in te nemen in discussies over vastgoedvraagstukken.

6. De MRE-er is in staat om theoretische inzichten te combineren met een praktisch perspectief om complexe ondernemings- en managementvraagstukken op een kritische, systematische en innovatieve manier op te lossen.

De MRE-er is in staat om:

- kritisch te reflecteren op voor het domein van de vastgoedkunde relevante theorieën;
- managementtheoretische modellen en classificaties te beoordelen, te selecteren en te hanteren in de eigen vastgoedpraktijk;
- te reflecteren op zijn eigen persoonlijk functioneren en de ontwikkeling daarvan ten behoeve van adequaat en ethisch handelen in een managementpositie;
- voortschrijdend inzicht te ontwikkelen in de (maatschappelijke) belangen van diverse belanghebbenden.

MSRE

1. De MSRE-er is in staat om een complex vastgoedvraagstuk vanuit verschillende disciplines integraal en diepgaand te analyseren, beoordelen en evalueren - en op basis hiervan te adviseren over complexe (investerings) vraagstukken. De MSRE-er kan hiertoe resultaatgericht samenwerken in multidisciplinaire teams.
2. De MSRE-er is in staat om op grond hiervan:
 - financieel economische en ruimtelijk economische theorieën bij complexe vastgoedvraagstukken toe te passen, te selecteren en te beoordelen.
 - zelfstandig onderzoek binnen het domein van de vastgoedkunde voor te bereiden en uit te voeren.
3. De MSRE-er is in staat om:
 - het wetenschapsgebied vastgoedkunde en (verschillen in) het gedachtegoed daarbinnen te evalueren en toe te passen in complexe praktijkvraagstukken
 - actuele (internationale) ontwikkelingen op het gebied van de vastgoedkunde in theorie en praktijk, zodat de MSRE-er ze kan identificeren en bediscussiëren in het actuele discours
4. De MSRE-er is in staat om kritisch te reflecteren op:
 - voor het domein van vastgoedkunde relevante theorieën en resultaten van wetenschappelijk onderzoek om deze te vertalen in concrete adviezen.
 - zijn eigen leerproces om dit te sturen ter blijvende verbetering van zijn deskundigheid en adviezen.
5. De MSRE-er is in staat vakliteratuur, beleidsdocumenten en andere relevante bronnen diepgaand te analyseren, interpreteren en kritisch te beoordelen ten behoeve van eigen onderzoek binnen het domein van de vastgoedkunde. De MSRE-er kan tevens een beargumenteerde positie innemen in discussies over vastgoedvraagstukken.
6. De MSRE-er is in staat om schriftelijk en mondeling te communiceren dan wel te rapporteren over een integraal complex vastgoedvraagstuk ten behoeve van beslissingsondersteuning en theorievorming.

Bijlage 5 Programmaoverzicht

MSRE - Master of Science in Real Estate

+	Investeringsanalyse Haalbaarheidsanalyse, waardebeoordeling, risicobeoordeling, praktijk	ECTS 15
+	Marktanalyse Marktwerking, marktactualiteit, ruimtelijke economie	ECTS 9
	Actuele woningmarkt	ECTS 4
	Actualiteiten in retail vastgoed Innovaties in de kantorenmarkt	ECTS 2
+	Één van de specialisatievakken:	
	Gebieds- & Vastgoedontwikkeling Concept, community & commitment Rekenen, tekenen & ondertekenen Proces- & projectmanagement	Vastgoedbeleggen Financiële analyse & ALM Beleggingsfondsen (Alternatieve) financiering
	Real Estate Valuation Actuele waardebeoordeling Richtlijnen & methoden Taxatierapportage	
	Studiereis Berlijn	Studiereis Londen
	Studiereis Londen	
	ECTS 15	
+	Scriptie & scriptiemodule Onderzoeksvaardigheden methoden & technieken	ECTS 17,5
Graduation Day!		

MRE programma 2016 - 2017

Jaar 1

start 13 september 2016

LSRE = LEADERSHIP,
STRATEGY & REAL ESTATE

ONZE SAMENKOMST IS EEN MANAGEMENTKONINK
MET DYNAMISCHE VASTGOEDKENNIS VAN MORGEN.
VERNIEUW ONDERWIJS MET:
SIMULATIE, INTENSIEVE SESSES & DEBAT

DE STEVIGE PIJLERS
VAN DE MRE

MARKT-EN INVESTERINGSANALYSE:
EEN STEVIG FUNDAMENT VOOR
VERANTWOORDE BESLISSINGEN

Marktanalyse

Ruimtelijk economische dynamiek, marktwerking,
vastgoedpositionering, studiereis Lissabon

ECTS 7

LSRE - Strategisch management

Business models, strategy, waarde-innovatie, entrepreneurship,
governance, leadership, boardroom dynamics

ECTS 8

LSRE - Legal management

Sturen, juridica & fiscaliteiten

ECTS 4

Investeringsanalyse

Waardebepaling, risicobeoordeling,
scenario-analyse, verslaglegging

ECTS 11

Jaar 2

start 15 september 2016

NYU NEW YORK
UNIVERSITY

OVER GRENZEN!
OOK NAAR LISSABON IN HET 1E JAAR

GRADUATION
DAY

YES! MRE-ER VOOR HET LEVEN!
NIET OF THE MASTERS GRADUUMER MET ALUMNI!

LSRE - Portfolio management

Waardesturing, benchmarking, vastgoedfinanciering,
internationaal vastgoed, huurrecht

ECTS 6,5

LSRE - Urban management (incl. RO)

GO 3.0, paradigmashift, samenwerken,
marketing & branding, ontwikkelen

ECTS 5

LSRE - Strategie synthese

Risicomangement, integrale casus, internationale focus, ethiek & integriteit

ECTS 2

Scriptie & scriptiemodule

Research vaardigheden,
methoden & technieken

ECTS 17,5

NYU - Studiereis

New York, NY University,
internationale focus, genieten

ECTS 1,5

Graduation Day - MRE'er voor het leven!

Bijlage 6 Bestudeerde documenten

Voor het bezoek heeft de commissie afstudeerwerken bestudeerd. De ASRE is een klein opleidingsinstituut en studenten krijgen geen studentnummer toegewezen. De opgave van de bestudeerde afstudeerwerken is per titel.

MSRE

	Afstudeerdatum	Titel scriptie
3	26-5-2016	De Nederlandse markt voor supermarkten onder de loep: Over- of onderbewinkeld?
8	26-5-2016	Uniek woongenot voor een unieke prijs. Een regressieanalyse van koopwoningen op de Waddeneilanden.
9	26-5-2016	Een eigen woningfonds: Lust of Last?
12	26-5-2016	De waarde van een ligplaats. Is een hedonische prijsanalyse toepasbaar voor de waardebepaling van een ligplaats voor een woonboot in Amsterdam?
20	29-10-2015	'Naar een transparante grondprijs voor een sociale woning'
25	29-10-2015	Transformatie van kansarme kantoren, bedrijfspanden en PDV/GDV-objecten naar collection-anddelivery points (CDP's): een verkennend en toetsend onderzoek
26	29-10-2015	Het rendement van verduurzaming: Een onderzoek naar het rendement van de verduurzamingsopgave van huurwoningen onder de Europese wetgeving
35	28-5-2015	Gemeentelijke grondexploitaties en risicomanagement. Van melkkoe naar slachtvee?
41	28-5-2015	Collectief Particulier Opdrachtgeverschap, wat gemeenten kunnen doen om de ontwikkeling van deze projecten te initiëren en faciliteren.
44	30-10-2014	Buitenlandse ondernemingen & waarde van bedrijventerreinen. Onderzoek naar het effect van de vestiging van buitenlandse ondernemingen op de waarde van bedrijventerreinen.
45	30-10-2014	Stedelijke Netwerken en het belang van internationaal verbonden zijn. Een onderzoek naar de invloed van Luchthaven Schiphol op de waarde van kantoorlocaties in de Randstad.
46	30-10-2014	Detailhandelsvisie gestructureerd
48	30-10-2014	"Core kantorenlocaties: wat bepaalt de huurprijs van een kantoorgebouw?"
53	30-10-2014	Revolverende fondsen bij herstructurering bedrijventerreinen. Een financiële kijk op herstructureringsmaatschappijen.
57	30-10-2014	Alternatieve financieringsvormen voor zorgvastgoed. "Een verkennend onderzoek naar de mogelijkheden voor zorginstellingen om zorgvastgoed te financieren middels alternatieve financieringsvormen".

MRE

	Afstudeer- datum	Titel
2	27-11-2014	Stedelijke herverkaveling. Van actief naar activerend grondbeleid
4	25-11-2015	Smaken verschillen. De samenhang tussen woonomgeving en haar gebruikers
8	27-11-2014	Vastgoedvermogensbeheer; Een studie naar de toegevoegde waarde van werknemers bij een institutionele beleggers
10	27-11-2014	Kiezen of (herver)kavelen! Onderzoek naar de noodzakelijke elementen voor een regeling inzake stedelijke herverkaveling voor het tegengaan van structurele leegstand in winkelstraten
17	27-11-2014	Restschuldfinanciering bij woninghypotheken door banken: Een onderzoek naar de financierbaarheid van woninghypotheken met restschuld binnen de bestaande regels van financieringen voor woninghypotheken en Basel III.
18	27-11-2014	Bedrijfsruimte beleggingen; Een vergelijk van het rendement risicoprofiel van multi-let bedrijfsruimte en logistiek vastgoed
20	24-4-2015	Transactiedenken: vloek of zegen? Een verkennend onderzoek naar de relatie tussen businesscases, transactiefocus en samenwerking in gebiedsontwikkeling na de crisis
21	24-4-2015	Een goede voorbereiding is het halve (nieuwe) werken. Twee kritische succesfactoren voor HNW onder de loep
27	14-9-2015	Hotelvastgoed; huurcontract of management contract? Bezien vanuit het perspectief van de belegger in hotelvastgoed.
29	22-10-2015	De Nederlandsche-Pfandbriefbank. Goed idee? Een onderzoek naar de verschillen tussen het Duitse en Nederlandse systeem van vastgoedfinancieringen
33	22-10-2015	De consument en de collectieve warmtevoorziening; een moeizaam verstandshuwelijk
34	22-10-2015	De voorspelbaarheid van winkelsluitingen
41	22-10-2015	Relatieve efficiëntie van woningcorporaties
44	4-12-2015	De hervorming van de woningmarkt. Een waardestijging voor beleggers?
46	29-8-2016	Contante waarde cashflow en restwaarde. Een onderzoek naar de restwaarden van secundair kantorenvastgoed in Nederland

Tijdens het bezoek heeft de commissie onder meer de volgende documenten bestudeerd:

- Overzicht boeken
- Laptop: digitale leeromgeving
- Algemeen
 - o Onderwijsbeleidsplan
 - o Onderzoeksbeleidsplan
 - o Personeelsbeleidplan
 - o Studiegidsen
 - o Opleidingscommissie notulen
 - o Overzicht commissies
- Examencommissie
 - o Jaarverslagen
 - o Toetsbeleid
 - o Dekkingsmatrixen en toetsplannen
 - o Lijst scriptie-examinatoren

- Aanwijzingen aan examinatoren
 - OER
- Vak informatie ieder vak MSRE en MRE
 - Studiewijzer
 - Syllabus
 - Tentamen
 - Hertentamen
 - Essays
 - Casusopdracht en uitwerkingen
- Kwaliteitszorg MSRE
 - Jaarverslagen
 - Onderwijsvisie
 - Beleidsagenda onderwijs
 - Doelstelling
 - Evaluatieverslagen
 - Studiegids
 - Toetsresultaten
 - Interne kwaliteitszorg
- Kwaliteitszorg MRE
 - Jaarverslagen
 - Onderwijsvisie
 - Beleidsagenda onderwijs
 - Doelstelling
 - Evaluatieverslagen
 - Studiegids
 - Toetsresultaten
- Interne kwaliteitszorg
- Scripties afstudeerronde najaar 2016

Bijlage 7 Onafhankelijkheidsverklaringen

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voortgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de masteropleidingen van de Amsterdam School of Real Estate. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

G. Dewels

Datum:

31/11/2016

Plaats:

Delden

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voortgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de masteropleidingen van de Amsterdam School of Real Estate. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Dirk Jansen

Datum:

24-11-2016

Plaats:

Amsterdam

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

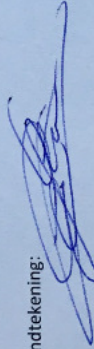
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de masteropleidingen van de Amsterda School of Real Estate. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Johannes Theodorus van de Wetering

Datum:

24/11/2016

Plaats:

Amsterdam

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring

voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

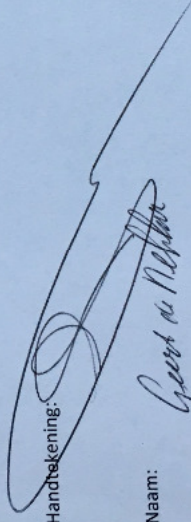
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de masteropleidingen van de Amsterda School of Real Estate. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Geert de Melker

Datum:

24/11/16

Plaats:

Amsterdam

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

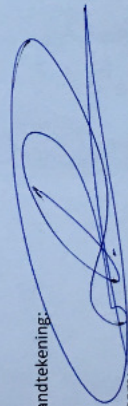
Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de masteropleidingen van de Amsterdam School of Real Estate. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

R. VAN AALST

Datum:

23-11-2016

Plaats:

AMSTERDAM

Onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring
voorafgaand aan het beoordelingsproces

Ondergetekende verklaart hierbij het volgende:

Ik ben verzocht op te treden als lid van de visitatiecommissie van de masteropleidingen van de Amsterdam School of Real Estate. Ik ben bereid en in staat deze rol te vervullen op een wijze die overeenkomt met de NVAO Gedragscode voor Panelleden.

Tevens verklaar ik hierbij

- geen (familie)relaties of banden met de bovengenoemde instelling te onderhouden, als privépersoon, onderzoeker/docent, beroepsbeoefenaar of als adviseur, die een volstrekt onafhankelijke oordeelsvorming over de kwaliteit van de opleiding ten positieve of ten negatieve zouden kunnen beïnvloeden;
- zodanige relaties of banden met de instelling de afgelopen vijf jaar niet gehad te hebben;
- strikte geheimhouding te betrachten van al hetgeen in verband met de beoordeling aan mij bekend is geworden en wordt, voor zover de opleiding, de instelling of de NVAO hier redelijkerwijs aanspraak op kunnen maken;
- op de hoogte te zijn van de NVAO gedragscode.

Aldus opgemaakt,

Handtekening:

Naam:

Linda van der Grijspaarde

Datum:

24-11-2016

Plaats:

Amsterdam